Üksiknumber 5 kop.

Kõigi maade töölised, ühinege!

„ЭДАЗИ“ ежедн. орган эстонск. секций Ц. К. Р. К. П. и Сев.-Западн. :: Бюро Ц. К. Р. К. П. ::
W.-K.P. keskk. ja Põhja-Lääne büroo Eesti sektsi. häälekandja.
Ленинград, Фонтанка 27. Awatud kella 10—7.
Telefonid: Toimetus — 533-86, trükikoda — 171-41.

Edasi

Kuulutuste ja tellimiste hinnad

Kuulutamine		Tellimine	
esimesel lk.	3 r. kul.	Linnades	1 kuu — 1 rbl.
viimasel „	1 „ „		aasta — 11 rbl.
keskmistel „	6 „ „	Maal	1 kuu — 50 op.
k.-har. ahul.	20 k. „		aasta — 5 rbl. 50 kop.

E.-Kirj.-Üh. liikmetele ja kollekt. tellides 15% odawam.

Nr. 110 (2310) Pühapäewal, 17. mail 1925 8. aastakäik

Kaitsege füütuid inimesi!

Mopri kongressi üleskutse.

Laupäewal seisab Sofia kiriku platsil ees awalikult Zankowi walitsuse wangide karistamine, keda sõjawälja kohus surma mõistis.

Sääl tegutses kohus sarnastes tingimustes, kus ei selgitatud wälja tõsiseid süüdlasi kiriku õhkulaskmises.

Täna 1. üleliidulisel rahwuswahelise rewolutsiooni wõitlejate abiandmise kongressil awamisel, mis koondab oma alla 5 miljoni töölist, talupoega ja tööd tegewat intelligentsi S. R. W. Liidus, nõuame meie protsessi läbiwaatamist ja surmaotsuse muutmist!

Meie kutsume kõigi maade tööliste organisatsioone ühinema protestiga ja kaitsema süütute ohwrite elu.

1. üleliidulise Mopri kongressi presiidium.

Tulekahju Tallinna tselluloose wabrikus.

Tallinnast, 15. mail. Eila tekkis Tallinna tselluloosi wabrikus tulekahju. Tuleleekides oli suure maja kolmas kord, kus oli liimikeetmise osakond. Kahjud ulatawad 5 miljoni margani.

Marokko sõda.

Lahing Tetuani juures.

Pariisist, 15. mail. Tetuani raioonis organiseeriwad mässajad tugewat wastupanekut.

Siin saab nähtawasti olema lõpulik lahing Prantsuse sõjawägede ja mässajate pärismaalaste wahel. Prantsuse walitsus teatab ametlikult, et Prantsuse sõjawäed on kõigil wäeliinidel edasi jõudnud ja ajawad taganejaid taga.

Raskesuurtükiwägi ja Prantsuse sõjawägede aeroplaanid andsid pärismaalastele raske hoobi. Waatamata meeleheitlikku wõitluse pääle on Prantsuse sõjawägede kaotused wäheseid, sest et nemad on laskemoonaga ja sõjariistadega paremini warustatud kui araablased.

Marokko sõjas on Prantsuse imperialistid süüdi.

Pariisist, 15. mail. Prantsusmaa kommunistlik partei pööras üleskutsega töörahwa poole, milles teatab, et sõda Marokkos oli wäljakutsutud Prantsuse imperialistide poolt. Sellepärast seab Prantsusmaa kommunistlik partei üles järgmised hüüdsõnad: Prantsuse soldatite wennastamine mässulistega, mässawate araablaste wabariigi tunnistamine ja wiibimata Marokost wäljawiia Prantsuse sõjawäed.

Ennekuulmata nõudmised Saksamaalt.

Berliinist, 15. mail. Prantsusmaa saatis Saksamaale sõjariistade wähendamise asjus märgukirja. Märgukirjas nõutatse strateegilise tähtsusega raudteede äralõhkumist ja Kruppi tehase mõne osakonna tinnipanemist ja Saksamaa Spandau tehase sulgumist.

Mister Hicks ähwardab.

Londonist, 15. mail. Siseasjade minister Johnson Hicks pidas Londonis kõne, milles puudutas enamluse ja nõukogude „hädaohtu“. Meie ei taha teiste riikide asjadesse segada, kuid meie ei lase ka sündida, et nemad segaksid meie asjadesse. Meie oleme kohustatud tähelepanu pöörama oma maa kommunistide tegewuse pääle, keda juhib Moskwa, meie koondame kõik jõu kokku, et sellele lõppu teha. Meie ei lase Inglismaast kaswada kommunistlikku wabariiki.

Meil on tarwis tarwitusele wõtta kõik abinõud, et tagasilüüa seda suurt hädaohtu, mis Idast tuleb.

Meie ei wõi näha rahwaste juurewoolamist Inglismaale, kes tulewad meie juure, et siin põlema sütitada klassilist wihawaenu ja lõhkuda meie riiklist korda.

Lahkmõtted Inglis- ja Prantsusmaa wahel.

Pariisist, 15. mail. Suurriikide saadikute konwerents, mis pidi peetama eila Saksamaa sõjariistade wähendamise ja Kölni maakonna ewakueerimise küsimuses, lükati uuesti edasi kuni tulewa nädalini.

Põhjused seisawad lahkmõtetes, millised tekkinud Inglis- ja Prantsusmaa wahel, mõnedes nende punktide küsimuses. Reuteri ametlikkudes teadaannetes öeldakse Londonis tekkinud kawast, kokkukutsuda liitude wahelist konwerentsi, kuhu tõmmata osa wõtma ka Saksamaad.

See konwerents seab oma ülesandeks pääle Saksamaa sõjariistade wähendamise küsimuse ka lahendada julgeoleku küsimust.

9000 talupoega kurortidesse.

Ülewenemaaline kesktäidesaatew komitee on uuesti assigneerinud 2 miljoni rubla arstiabi andmiseks talupoegadele. Need summad kasutatakse ära $2^1/_2$ tuhande woodi sisseseadmiseks Krimmis, Kaukaasias ja teistes kurortides. Üldse on kawatsetud kurordi hooajal läbi lasta 9000 talupoega.

Liikmemaksu alandamine sotsiaalse kindlustuse pääle.

Liidu nõukogude istang sotsiaalse kindlustuse keskwalitsuse juures otsustas alandada sotsiaalse kindlustuse liikmemaksu, mille alla kuuluwad rasketööstuse ettewõtted ja weoasjandus.

20—22% asemel wõetakse 10—12% tööpalgast. Otsus astub jõusse pääle ülewenemaalise kesktäidesaatwa komitee ärakinnitamist.

Poola sõjawägede manööwrid.

Warssowist, 15. mail. See aasta augustikuul peetakse Brodo ja Raduwilli raioonis suuri Poola sõjawägede manööwrisid.

Pääle suuremate sõjaülemate saab manöövril wiibima wabariigi president, Prantsuse marschal Petey ja niisama ka wäljamaa sõjawägede esituse saadikud.

Nafta wäljatöötamine Sahaliinil.

Tokiost, 15. mail. Lähematel päewadel moodustatakse kaks suurt tööstuse ettewõtet 10-miljonilise kapitaaliga igale ühele nafta maaalade läbitöötamiseks Nõukogude Sahaliini osas.

Hindenburgi riigist.

13 surnuleha Hindenburgi auks.

Berliinist, 15. mail. Fascistide ühisus „Teras kiwer“ korraldas Oberbergi linnas Hindenburgi auks tema wõidupühal pidustuse. Fascistide ülewalpidamine kutsus elanikkude kestel protesti wälja. Fascistid awasid rahwahulga pääle tuleandmise, kus said surma 12 töölist, raskelt haawata 5.

Pääle selle lastsid fascistid trahteri omaniku maha, kes loobus oma ruumisi andmast fascistidele.

Kuhu wiib keisri presidendi politiika.

Berliinist, 15. mail. Preisi parlamendis esines kompartei saadik Eberlein Preisi rahalise eelarwe küsimuses. Eberlein kriipsutas alla, et Preisi sisemine poliitika wõib wiia suurte hädaohtude juure.

Wanad kindralid peawad teadma, tähendas ta, et sõda Wenemaa wastu tähendab Saksamaal klassisõja algust. Eberlein tähendas, et praegusel korral kawatseb walitsus suurendada wäljaminekuid politsei ülewalpidamiseks, kuna selle wastu järsku wähendada wäljaminekuid terwishoiu alal.

Walitsus ei pane sugugi tööliste puudusi tähele ega anna mingisugust abi.

Sotsiaal-demokraadid toonitasid alati, et nemad on wõimetud praegust korda muutma, sest et nemad on wähemuses.

Nüüd on sotsiaal-äraandjale kawalused paljastatud: nad lükkasid kommunistide ettepaneku tagasi ja loobusid walitsusele ettepanemast rahuldada töölistelasi nõudmisi.

Eberlein kriipsutas alla kui süggawalt on langenud sotsiaal-demokraatide juhid, kel esimene koht taldade laikujate ridades, kes roomawad Hindenburgi ees.

Hindenburgi juures.

Berliinist, 15. mail. Hindenburgi juures oli kõikide wäljamaa esitajate wastuwõtmine, kes Saksamaal wiibiwad.

Diplomaatilise korpuse wanem terwitas Hindenburgi ning tähendas: Meie soowime, et teie kõrge juhtimise all suudab Saksamaa walitsus tindlustada oma wahekordi teiste rahwastega suure asja üldise rahu eesmärgil. Hindenburg wastates kriipsutas alla, et teda on praegu walitud suure rahwa kaitsjaks. Minu kõrgem soow on näha oma rahwast üheõiglastena, kes rahulikult teostab üleilmseid ülesandeid.

Seadlused kommunistide wastu.

Berliinist, 15. mail. Baieri walitsus andis parlamenti seaduse kawa, mille põhjal saadikute mandaadid järgmistel juhtumistel tühistatakse:

1) Kui saadiku seisukorda kasutatakse kuritahtlikult enese kasuks.

2) Kui rikutakse sala-istangute saladuses pidamise kohustusi.

3) Kui aruteltakse saadiku küsimust riigi äraandmises.

4) Juhtumistel, kui saadik katsub wäewõimuga muuta Baieri ehk ülesaksamaalist põhiseadust ja wõtab enese pääle kohustuse alluda üks kõik missuguse organisatsioonile.

Saadikut wõiwad süüdistada kõik teised maapäewa saadikud. Kuid see süüdistus peab kinnitatud olema mitte wähem kui ühekolmandiku maapäewa saadikute arwu poolt.

Lõpulik otsus kuulub riiklikule kõrgemale kohtule.

Baieri walitsuse eesmärk on nähtawasti luua kommunistide wastu kõige karmimat seadust.

Hamburgi mässu uus protsess.

Berliinist, 15. mail. Hamburgi mässu neljas protsess lõppes 29 süüdlase süüdimõistmisega 31 hulgast.

Kõik nad mõisteti kokku 51 aastaks 7 kuuks kindluswangi.

Neli kommunisti, kes waremalt Hamburgi mässus süüdlasteks mõisteti, nende hulgas Urbans, algasid näljastreiki. Näljastreigi põhjuseks on see, et waatamata süüdlaste perekonna liikmete raske haiguse pääle ei lasta neid ajutiselt wabadusesse.

Zankowi terrori maalt.

Isu ei ole weel täis.

Londonist, 15. mail. Bulgaaria sõjaliini diktaator, kindral Lazarew ütles ära sõjawälja kohtute tegewuse lõpetamisest, mis jätkab surmanuhtluse määramist wiimase ülesastumise aktiiwsetele tegelastele. Lazarew teatas, et tema astub ametist ära alles siis, kui maal on tema arwates täieline rahu ja ülesastumisest osawõtjatele on maksetud täiel mõõdul kätte.

Surmanuhtlused kestawad edasi.

Londonist, 15. mail. Inglise tööliste partei saatkond Wedgewoodiga eesotsas, käisid kuningas Borisi ja pääminister Zankowi juttul, ja nõudsid neilt piirita ja mõtteta inimeste häwitamise lõpetamist ning amnestiat wälja kuulutada. Walitsus otsustas seda nõudmist tähelepanemata jätta.

Zankow ähwardab kõik kommunistid häwitada.

Praagast, 15. mail. Zankow seletas „New-York Heraldi“ sõnumisaatjale: „Mina ei peatu enne, kui olen häwitanud kõik aktiiwsed kommunistid Bulgaarias ja samuti ka isikud, kes nendele kaasa tunnewad. Selles küsimuses on kogu maa minuga ühel nõul. Mitteinimliku hulga tapmise pääle wastame meie armuheitmata wastuabinõudega.“

Ei ulata.

Londonist, 15. mail. „Morning Post“ teatab, et Balkani riigid peawad läbirääkimisi oma wahel nõudmise ettepanemiseks Moskwale, et see Kominterni laiali saadaks.

Uued surmawad kiired.

Ameerika kaubanduse esitaja Saksamaal William Dowerti teatas Ühisriikide kaubanduse departemendile, et Saksamaal on ülesleitud uued „surma kiired“ mille abil on wõimalik 10.000 meetri kõrgusel ära häwitada terwed aeroplaanide eskadriljed (rühmad), see teade awaldas suurt segadust poliitilistes ringkondades.

Aurulaewade sõit saartele.

Neil päewil awatakse aurulaewade sõidud üle Neewa Tööliste aia juurest Rahwamajani. Sõidu maks on 5 kop. inimese päält. Argipäewadel käiwad laewad kella 5 õhtul kuni kella 12 ööseni.

Puhkepäiwiti kella 12 päewal kuni kella 1 öösel.

Apteegi tehas.

Kubermangu arstirohtude kauplus awab neil päiwil apteegi osakonna „Krasnogwardejetsi“ tehases, mis walmistab rohtusid kubermangu arstirohtudega kauplemise apteekidele.

Tehas nimetatakse „Arstirohtude walmistamise 1. mai nim. tehaseks“.

Traktori jõu kasutamine puurimiseks.

Baku naftatööstuse ettewõttes tehti wäga huwitaw katse kasutada Fordsoni tüübilise traktori jõudu nafta puurimiseks. Katse õnnestas ning wõimaldab suurt tulu saawutada majanduslises mõttes.

Läinud nädal.

Wäike Liidu nõukoguwastane konwerents Bukarestis. — Nõukoguwastast wäerinda kawatsetakse laiendada. — Wõitlust enamlastega Balkanitel tahetakse rahwuswahelise kodanluse hüüdsõnaks muuta. — Inglise walitsuse toetusel kawatsetakse nõukoguwastast liitu luua Balti merest Musta mereni. — Kuidas Poola kodanlus enamlastega wõitleb. — Plahwatus Warsšawis ja selle organiseerija. — Hindenburgi troonile kroonimine Saksamaal. — Sotsid, Hindenburg, Wilhelm. — Kuidas töölised Hindenburgi wastu wõtsid. — Klassiwõitluse terawnemine Saksamaal. — Kohtujant Bulgaarias. — Awalik tapmine ja selle tagajärjed. — 3. üleliiduline nõukogude kongress. — S. R. W. Liitu on astunud kaks uut wabariiki. — Rahwaste enesemääramise õigus meil ja kodanlusmaadel.

Praegusel silmapilgul peetakse Bukarestis n. n. wäikese Liidu konwerentsi. Sellesse liitu kuuluwad Tshehi-Slowaakia, Jugo-Slaawia ja Rumeenia, kes aastat kolm tagasi sellenimelise liidu lõid.

Konwerentsil on kaks tähtsamat küsimust, mis mõlemad sihitud S. R. W. Liidu wastu. Uks neist on wäikese Liidu laiendamine ning teine — wõitlus enamlusega Balkanitel.

Wäikese Liidu laiendamist kawatsetakse kahes sihis teostada. Poolamaa peab kas otsekohe selle liiduga ühinema ehk wähemalt kindla sideme sellega looma; teiseks kawatsetakse kolmikliitu luua Jugo-Slaawia, Rumeenia ja Greekamaa wahel. Kõige selle eesmärgiks on nõukogu wastase wäerinna kõwendamine.

Mis puutub Poolama tõmbamisesse wäikesesse liitu, siis on see liit walmis toetama „Poola ida piiride puutumatust", s. o. appi tõttama Poola imperialismile wõimaliku kokkupõrkamise puhul S. R. W. Liiduga. Teiselt poolt astub Rumeenia kolmikliitu ainult sel tingimusel, kui see liit ühel ehk teisel wiisil „Bessaraabia ühendamist Rumeeniaga kindlustab".

Nii tähendab mõlematel juhtumistel wäikese Liidu laiendamine S. R. W. Liidu wastase tegewuse laiendamist.

Weel rohkem ilmub nõukoguwastane tegewus ilmsiks teise küsimuse ülesseadmisel — wõitlus enamlastega Balkanitel. Toetades alatute wõlgimiste ja „Sinowjewi kirjade pääle, teatawad konwerentsist osawõtjat walitsused, et Kominterni propaganda Balkanitel „rahu ja korda" rikub. Ning selle korra ja rahu alleshoidmiseks on tarwis kõikide walitsuste liitumist ning S. R. W. Liidu wastase tegewuse kokkukõlastamist. Ja nende tegewuste all, pääle otsekohese walge terrori, mõistetakse muidugi waenuliku tegewuse ettewalmistust S. R. W. Liidu wastu.

Neid wäikese Liidu nõukogu wastaseid kawatsusi ja plaane toetab üheltpoolt Inglise wanameelne walitsus ning teiseltpoolt Prantsuse walitsewad ringkonnad. Selle juures nõuawad inglased uute liitude loomist Balganitel ja Ida-Euroopas, et kindlamini ühendada nõukoguwastalisi grupeerimisi, kuna Prantsuse walitsewad ringkonnad karjuwad, et Mosswa organiseerib terroristlikke kallaletungimisi Balkanitel ning seepärast on tarwis oisustawaid abinõusid tarwitusele wõtta, milleks kõige soowitawamaks on S. R. W. Liidu wastase ainsa wäerinna loomine.

Sarnased on meie waenlaste uued plaanid. Nad teewad peaaegu iga päew katseid mõne uue nõukoguwastalise rühmituse loomiseks, kuid iga kord näewad nad, et nende plaanid luhta lähewad. Lugu ei seisa mitte wõimumeeste kawatsustes, waid Euroopa töörahwa tegewuses, kes walitsewaid klasse S. R. W. Liidu kallale tungida ei lase.

Hiljuti juhtus Warsšawis ühe toimetuse ruumides pommi plahwatus. Selgus, et pomm lõhkes toimetaja Trojanowski käes. Trojanowski ise sai haawata. Et Trojanowski warem sotsialistliku partei liige oli, siis tõstis kodanlus kisa, nagu oleks pommi mingisuguseks tapmiseks walmistatud.

Nüüd selgus aga, et Trojanowski on Poola salapolitsei teenistuses, kes temale annab mitmesuguseid prowokatsioonilisi ülesandeid. Kaitsepolitsei tegi Trojanowskile ülesandeks meisterdada mõned pommid ning „poetada" neid kommunistide hulka. Sel teel tahtis Poola salapolitsei kommuniste plahwatuse „organiseerimises" süüdistada.

Kogu see „ilus plaan" tuli aga awalikuks ning sellel oli suur mõju Poola laiemates hulkades. Sotsialistid (wähemlased) andsid sel puhul parlamenti arupärimise ära. Uhes sellega on nüüd selgunud, et politsei on mitu korda Trojanowskit kasutanud kommunistide wangimaija saatmiseks.

Hindenburg awaldas „oma rahwale" manifesti, kus kõiki rahwakihtisid kutsub „Saksa nime wabastamisele teda rõhuwa ebaõiglase pleki alt".

Waewalt ronis see monarkist presidendi toolile, kui wäikekodanluse tunnetega mängima hakkab. Tema lubab, et rahwa üle walitsema saawad — tema ja riigipäew. Kahtlemata ei ole enam kaugel see silmapilk, kus ta walitsuse keppi riigipäewaga enam ei jaga. On ju Hindenburgist Wilhelmini ainult üks samm.

Fascistlikul ja sotsiaal-demokraatlikul uulitsal on suur pidustus: rewolutsioon kahaneb, töölised kaotawad, monarkist on presidendi toolil.

Sellel päikesel on aga üks plekk, mis Hindenburgi plaane segi wõib paisata ja see on — töölised ei wõtnud Hindenburgi wastuwõtmisest osa. Nad wõiwad osa wõtta aga Hindenburgi minema saatmisest.

Hindenburgi „rahwas" on kõhklew wäikekodanlus. Ja mida wõib sellele Hindenburg anda? Mitte midagi hääd. Niipea kui ta sõjariistu kõlistama hakkab, wäheneb yankide dollarite wool Saksamaale, halweneb selle wäikekodanliku ollusе seisukord. Samal ajal terawneb ka klassiwõitlus.

See on asja üks külg.

Teiseks küljeks on aga see, et Hindenburgi presidendiks olemisel on suur agitatsiooniline tähtsus: töölised näewad ikka selgemini, kuhu wähemlased neid juhtida tahawad ja seniks juba juhtinud on.

Hindenburg peab Saksamaal pöördesambaks olema: wäikekodanlus lööb temast lahti, kuna töölised weel kindlamini oma read kommunistliku partei ümber koondawad

Wande silmapilgul tulid kommunistid riigipäewalt wälja hüüdega — „Elagu S. R. W. Liit"! Ei ole kaugel silmapilk, kus Saksamaa töölisklass Hindenburgi rõhumise all üles seab hüüdsõna — Elagu Saksamaa Sotsialistlik Nõukogude Wabariikide Liit!

Kodanlik „kohus" Bulgaarias töötab. Tööliste ja talupoegade esitajaid tapetakse ainult seepärast, et nad Zankowi werist terrori ei salli ning awalikult oma häält selle wastu tõstsid.

Kuid kõige alatumaks ja häbematumaks on kohtu otsus kaebealuseid awalikult „karistada". See lõhnab juba keskaja inkwisitsiooni järele.

Kuid sellel awalikul tapmisel on oma sügaw poliitiline ja klassiline mõte, mida härrad Zankowid nähtawasti tähele ei pane.

Miks oli Zankowi kohtunikkudel tarwis awalikku tapmist? Seepärast et nad kardawad rahwast, et nad rahwas tahawad istutada hirmu ja õudsust, murda tema wõitluse tahet, kustutada temas wabaduse janu.

Miks tahawad kohtunikud, et kogu rahwas näeks krampides wisklewaid surnukehasid, kuuleks nende surmaeelset kõrisemist? Seepärast, et Zankowi timukad peawad kogu rahwast süüdlasteks, seepärast, et nad kogu rahwas oma waenlasi näewad. Nad saadawad rahwale uue wäljakutse, tõmbawad teda uuele prowokatsioonile.

Bulgaaria timukad ütlewad juba awalikult, et plahwatuses süüdistawad nad kogu rahwast. Neil tuleb aga meeles pidada, et ei Bulgaaria rahwas ega rahwuswaheline proletariaat kunagi seda „kohtupäewa" ei unusta.

Kodusõda Marokkos, mis lahti puhkes juba 1921 a., kui riffide suguharu esimese hoobi andis hispaanlastele ning wiimased kokkupõrkamistes 28.000 meest kaotasid, laieneb järjest. Sel korral andsid prantslased riffide suguharu juhile Abd-El-Kerimile toetust, tahtes hispaanlaste lüüasaamist oma huwide kohaselt kasutada ning sel teel maatükki omale juure saada. Se toetus kujunes pratslastele aga saatuslikuks, sest sõjariistadega warustatud pä-

Eesti asunikud Põhja-Düünal.

K. Walge.

Kuidas sääl inimesed ometi elawad — küsisin ma eneselt koolilapsena peatades Wenemaa kaartil Wologda Põhja-Düüna jõe ümbruses metsade kohal.

Teadsin ainult, et sääl külm ja suured metsad olla. Ja siiski elawad sääl inimesed. Minusse jäi elama huwitus selle piirkonna poolmetsik-romantilise algupärase elu wastu.

Wiimaks tõi 1919 a. emigratsioon mind „kodumaalt" siia.

Talw, Leningradi, tolleaegse Peterburi, wakšalis „Maksim Gorki" pääle istudes sõitsin Wologda poole, ise mõtlesin, „jumalaga Euroopa".

Rong liigub edasi. Hakkas külm, pugesin nurka laudade pääle ja mässisin end sama tekki sisse, mida ema ühes andis.

Rong peatab jaamades kaua, igawuseni.

Kotelnitshi linn. Siin tuleb juba edaspidiseks sõiduks luba muretseda, sest järgmine suurem punkt Wjätka on sõjapiirkonna ligidal ja sõjaseisukorras, kuna Wjätka taga selkorral Koltshakiga wõitlust peeti. Luba järele läksin linna kreisi täidesaatwa komiteesse. Sain.

Edasi läheb sõit päris sõidurongis. Poen wagunisse.

Warsti olin Wjätkas. Siin tuleb juba ümber istuda ja sõita pool wastupidises sihis, mitte enam Siberi poole, waid põhja-lääne poole paenutawas sihis Kotlase haruteed mööda, Starowertsheskaja jaamani — minu sihipunktini, umbes 150 wersta kauguses.

Siin tulewad warsti juba suured metsad ja 80 wersta kauguse Wjätkast ei ole külasid ega lagendikke teeääres enam peaaegu nähagi.

Mets üksluine, aga romantilisel, muinasjutulisel wallatud põhjal — jää härmetes.

Olengi Starowertsheskaja — Põhja-Düüna asunduste esimeses punktis.

Astun wagunist wälja: ümberringi jaama hooned lähedalt piiratud metsaga. Seisatan jaama esisel ja waatlen pimedas inimeste kogusi, kõik wõõrad. Kuulub Wene keele keskel ka puhast „Wõru" keelt. Wiimaks tormab rong edasi, mind ütsinda maha jättes.

Waatlen waewalt nähtawat, ööpimedusesse kaduwat raudtee joont... Udune mälestus tahab lennata tagasi pimedas raudtee sihis...

Kuid külm ei lase unustada. Poen wakšali ooteruumi.

Paar omakeskis rääkimat eestlast-talumeest silmitsewad mind, tunnistades.

Wõõras!

Küsin sugulase järele. Teawad. 36 wersta kaugel.

Palkan ühe neist woorimeheks.

Paigal.

Tee wiib mööda metsa alguses õige, lai, sihiline, wiimati kõwer. Neitsilik põline laan.

Esimese kümne wersta teel ei tule ette ühtki lagedat kohta.

Maapind on künklik, waheldub ka peaaegu tasane.

Metsasalgad ja külad, talud waheldawad segamisi.

Kuid kuhu silm ka ei waata, mets piirab igalt poolt kaunis lähedalt lagendikke ja rajandikke.

Asunikkude talude ümber olewast maast tõusewad kännud, pahatihti kõrgemale sügawast lumest.

Asunikkude talude wälimus on enamalt osalt sarnane keskmistele Eesti taludele. Wähemalt hoonete suuruse ja korra poolest. Metsa ju on!

Jälle algab mets — wersta kuus ilma waheta.

Selle järele olen paigal sugulase-asuniku juures.

Wõeti wastu suure rõõmuga. Asusin sooja tuppa. Tuba päris harilik Eesti tuba, kaunis lahe.

Päris mõnus oli mulle, rahutule noorele inimesele waikne rahu päraft neid mitmekesiseid üleelamisi.

Söögiks toodi mulle alguses „paremat", mille wastu protesteerima hakkasin, wiimaks täideti soow ja ma istusin ühisesse lauda.

Räägiti kõige pääft minewikust. Oldi asutud põlise metsa keskeel, kus iga samm, iga lapp põldu wõideti higiwaewaga. Lõõdi alguses üles ajutine eluruum, mis maha põles ja siis kerjati waheft lähemates 8 wersta kauguses olewatse Wene külades.

Aga metsas oli wabadus — siiski!

Nüüd on tiinu neli põllumaad.

Keskmine asuniku talu.

Praegu on nendeft päewadeft mööda läinud mõnedki tulised aastad, rewolutsiooni tähtsamate üleelamiste aastad. Mõndagi on muutnud ka siin, kuid ometi wäga aegapidi jõuab kultuura kaugematesse nurkadesse.

Mida pole omanud olewik — wõib loota — omab tulewik.

„Opaarino ringkonnal (Põhja-Düüna asunduste grupel) on suur rewolutsiooniline tulewik", nii iseloomustas Opaarino ringkonda teiste 17 raiooni keskel Põhja-Düüna kubermangu täidesaatwa komitee esimehe asetäitja sm. Mihin.

Waade asunduste ajaloosse, eluoludesse ja tulewikku.

Aset siin põletas asuja
kurbusest küdewa rinnaga...

Põhja-Düüna Eesti asunduste ajalugu algab 1908 aastaga, kui pääle 1906 a. ebaõnnestanuid ülesastumisi, „kodumaa" pind paljudel jalge all kuumaks kippus jääma, ja ainsam lootus wäljarändamises seisis.

Uhels nende wastuwõtjaks sai Põhja-Düüna, tolleaegse Wologda kubermangu põline mets.

Siis sündisid Põhja-Düüna asundused: Opaarino, Almeshi, Starowertsheskaja, Molooma, Pereselentshesti (Asu), Luusa ja Alekšejewi (wiimased kaks on 1924 a. suwel raioneerimise ajal administratiiwselt wälja eraldatud Opaarino asundused).

Asujatest on suur enamus Wõrumaalt.

Lausa lageda taewa alla, õigemini metsapuude alla löödi üles telgid, kus elati kuni wäikenegi urtsik üles ehitati.

Siis puhastati maad lapp-lapilt, samm-sammult, kuni praeguse seisukorrani jõuti.

Et tänawu tööd wähe oli, on asunikkude seisukord raske, peaaegu pooled asunikkude perekonndadest on juba ilma leiwata, tarwitawad selle asemel kartulid, otsiwad juhuslikke teenistusi, mida kõikidele kaugeltki ei jatku.

Aasta lõikus oli kehw. Rukis andis 2—3 seemet.

Karjakaswatus on keskmises seisukorras. Asunik peab harilikult 2—3 lehma, kuid on palju peresid ka ühe lema pidajaid ja mõned ilma lehmata.

Peetakse lambaid ja tehtakse kodusel wiisil riiet.

Põllumaa suurus on keskmiselt 1—4 tiinu, heinamaa 1—5 tiinu. On ütsikuid majapidamisi kus nende arw suurem. Karjamaaks on igal pool — wõrratu mets.

Kliima — külm ja kare. Kewade ja sügise wihmased ja porised. Olgu hääd weesaapad, nendega kuidagi weel lohistatakse läbi põlwedeni ulatawast porist, kuna hobustega sõit halbade sildade ja kitsaste teede päraft sagedasti wõimata on.

On koht — Starowertsheskoje asunduse osa Kuusiku jõe taga, kust kewadel ja sügisel jõgi paisunud, hobusega wäljasaamise pääle mõteldagi ei wõi, kuna wäikese weega, lihtsalt läbi sõidetakse.

Kord olnud suure parwe wesi ära wiinud ja juba neli-wiis aastat ollakse ja elatakse lihtsalt ilma selletagi.

Wist arwawad asunikud sellega, et nad uut ei ehita, kindlustada julgeolekut miilitsa wastu šamogonni „waaristamise"

rismaalased ei teinud wahet oma Hispaania ega Prantsuse kurnajate wahel, waid asusid mõlemate wäljapeksmisele. Nüüd on mõlemad kurnajate rühmad ühinenud, kuid siiski on nende seisukord tõsine, nagu Prantsuse ametlikud telegrammid tõendawad.

3. üleliidulisel nõukogude kongressil astusid Liitu kaks uut wabariiki—Turkmenistani ja Usbekistani wabariigid.

See tõeolu ei ole mitte ainult Oktoobrirewolutsiooni järjekordne wõit. See on järjekordne hoop imperialismi pihta, selle leeri pihta, kus walitseb weel rahwuslik wihawaen ja õigluse tus, kus käputäis inimesi mitmesuguste rahwuste kurnamisest elawad.

Mitte juhuslikult ei püüa Poola walitsus, kelle rahwuslik surwe eriti orjaperemehelik, meie raadiojaamade tööd trummipõrinaga kinni matta. Meie raadiojaamad saadawad ju kogu ilma Moskwas kooswiibiwal kongressil peetawaid kõnesid.

Need, kes aastasadade jooksul püüdsid rahwusküsimust otsustada teiste inimeste kurnamise alusel, kes rahwusliku rahu asemel said rahwusliikude wastolude kera, mis ähwardawaks on kapitalismi olemasolule, — püüawad täna tõendada, et nõukogude Liit ei ole mitte riik, waid ainult „läbikäidaw hoow", millega kodanlis-kapitalistlikkudel riikidel ei wõi olla mingisuguseid majanduslikke ühendusi, ei wõi anda mingisuguseid laenusid jne.

Need inimesed ei suuda seda mõista, et meie Liidus on igal riigil waba wõimalus Liitu astumiseks ja sellest wäljaastumiseks. Just see on aga põhjuseks, miks kurnajad hädaldawad.

Rahwaste enesemääramise hüüdsõna kodanluse käes on pettus, sest iga kapitalistlik riik kinnitab häämeelega teise waenuliku kapitalistliku riigi rahwuste „enesemääramist" ainult oma huwide seisukohast. Inglismaa, kes kurnab sadasid rahwusi, tunnistas meelehääga Sakia riigi rahwaste „eneseämäramist" ja ümberpöördult — Saksamaa tunnistas Inglise asumaade eneseämäramist. Euroopa kapitaal tunnistas häämeelega Taga-Kaukaasia wähemlaste „eneseämäramist", tarwitades seda nurgakest toetuspunktina nõukoguwastalises wõitluses.

Sääl, kus inimene weel inimest kurnab, sääl, kus wõimul on kodanlus, sääl on rahwuslik kurnamine paratamata.

„Ainult nõukogude leeris, ainult proletariaadi diktatuuri tingimustes, mis ene se ümber on koondanud rahwa enamuse, oli wõimalus juurteni häwitada rahwuslikku surwet, luua wastastiku usalduse õhkkonda ja alust panna rahwuste wennalikule koostöötamisele". (S. N. W. Liidu moodustamise deklaratsioonist).

Seda näitasid weel kord Usbekistani ja Turkmenistani töörahwa hulgad. K. T.

Kolmas üleliiduline nõukogude kongress.

Sm. Tshitsherini ettekanne: S. N. W. Liidu rahwuswahelisest olukorrast.

Meie poliitika päämine ülesanne — rahu alal hoida.

„Seltsimehed, see arwustus ja need hulgaarwulised küsimused, mis saadud koosolejatelt, näitawad seda, millise elawa huwiga meie nõukogude ühiskondlikkus jälgib meie rahwuswahelist poliitikat. Kõige rohkem ja terawamalt wäljaastuwate seltsimeeste arwustus on pööratud meie poliitika pääle Poolamaa suhtes. Siin lükatakse wälja see fakt, et Riia rahulepingu päätükk, mis kindlustab rahwuswähemustele kultuurset arenemist, jääb Poolas surnud punktile.

Selleks, et wastata küsimusele, miks see nii on, tuleb seda küsimust siduda meie poliitikaga üldse ja kõigi käesolewa aja rahwuswaheliste wahekordadega.

Meie poliitika, mille päämiseks sisuks on rahu alal hoida, kaasa idata üldisele rahule, on kaitse poliitika, mis kõigi käesolewate abinõudega, püüdmistega ja tegewusega püüab kindlustada ehk ettewalmistada meie riigipiiride kaitset.

Kodanluse maruline laim.

Ainult harwa meie ajaloos on kapitalistlik ajakirjandus sarnase marulise laimdusega wälja tulnud, kui praegusel ajal meie wastu, kusjuures meie poliitika rahuarmastaw iseloom, nende ajakirjanduses kahtluste ja moonutuste alla langeb.

Just praegusel ajal sündis sarnane ajajärk, kus kodanlus uue hoogtööga meie kallale tungib süüdistustega, nagu püüaksime meie rahu kõigutada ja igal pool segadust wälja kutsuda.

Genfis peeti Rahwasteliidu poolt kokkukutsutud konwerentsi, rahwuswahelise sõjariistade müügi reguleerimise asjus. Meie ütlesime ära selleşt konwerentsist, põhjendusega, mis igale ühele teist arusaadaw. Mitte alati ei boikoteeri meie Rahwasteliitu, on juhtumisi, kus meie temaga kõnelenud oleme. Kuid praegusel korral see kawa, mis meile sõjariistadega müügi asjus saadeti Rahwasteliidu poolt, näitas selgelt, et siin peetakse silmas kõwendada imperialistlikkude riikide walitsemist enam nõrgemate ja kurnatud rahwaste üle. Püüti luua Rahwasteliidus walitsewate imperialistlikkude riikide kontrolli kogu rahwuswahelise sõjariistade müügi üle.

Teie igatahes olete ajalehtedest lugenud, et Genfi ajakirjandus, mis ühenduses alaliselt Rahwasteliidu keskkohaga, hakkab nõudma Rahwasteliidu muutmist mingisuguseks üldiseks liiduks S. N. W. Liidu wastu, põhjendades, et meie konwerentsilt puudumine segab nende kawa läbiwiimist ning see ajakirjandus nõuab mingisuguse ristisõjataolise sõjakäigu korraldamist Rahwasteliidu poolt S. N. W. Liidu wastu.

Teiseks põhjuseks, mis sundis kodanlust weel neil päiwil äärmiselt maruliselt wälja astuma meie wastu, on Kesk-Aasia rahwaste liidu ja autonoomsete wabariikide tekkimine rahwuslisel põhimõttel. Meid süüdistatakse nüüd selles, et need wabariigid on lähtekohaks ja toetusepunktiks kallaletungimise mõttes naabririikide suhtes.

Kõiki neid wastaste wäljaastumisi silmas pidades pean ma kategooriliselt teatama, et kõik need süüdistused on wale ja laimdus. Need uued riigid, mis nüüd Aasias tekkisid, ümberpöördult püüawad luua enam reguleeritud, enam kindlamaid ja rohkem rahulisemaid wahekordi.

Meie wastaste pääsüüdistuse aineks on, kui püüaksime sõja tulelonti põlema õhutada ning segadust sünnitada Balkanitel. Ka siin peame ütlema, et meie pole sugugi huwitatud Balkanist rohkem kui mõnest teisest maast. Mitte mingisuguseid haaramise eesmärkisid, mingisugust püüet arendada Balkanitel ehk ka mõnel muul maal segadust, meil ei ole. Ka see on wale, mille kõige otsustawamalt tagasi lükkame.

Meie wahekord Poolaga.

Kui meie nüüd ülesseaksime küsimuse, kuidas peaks kergemalt, kiiremalt kättesaama seda, et Riia rahulepingu 7. päätükki täidetaks, siis näeme, et seda päätükki täidetakse seda wähem, mida rohkem terawnewad wahekorrad Poolaga.

Poolas on praegu kaks päämist woolu. Uks — awantüristlik, imperialistlik, sõjawäelik, teine — rahuarmastaw iseloom, mis püüab saawutada meiega kindlat ja kestwat kokkulepet.

Meie eesmärk on kindlas kokkuleppes olla Poolaga, sest geograafilised tingimused nõuawad seda, kuna mingisugust sõjalist tegewust ei saa ette wõtta ilma Poolamaa abita. Seepärast püüamegi arendada neid majanduslikke sidemeid Poolaga.

Inglismaa osa ühise enamluse wastase wäerinna loomises.

Igal pool, kuhu ka ei waataks, igal pool põrkame kokku maailma poliitika päämiste wõtetega. Uheks wõtteks on neil ühise wäerinna loomine meie wastu. Teiseks wõtteks, mis tingitud ilmariikide eneste waheliseşt wihast, on tõmmata meib ühte kui teise kapitalistide riikide rühmitustesse.

Wiimase aja poliitilises olukorras surwe kõwendamise juures ilmariikides, näeme, et sääl pääaineks on ühise wäerinna loomise küsimus.

Juhtiw osa on siin Inglismaal, kes omaltpoolt tihedalt liidus Ameerikaga. Selles suhtes erakorraliselt iseloomustawa näituse annab uue Ameerika saadiku Londoni sõitmine ning wäljaastumine ühel pidusöögil. Ta hoiatas Euroopa riike, et kui nad oma wahel kokku ei räägi, siis Ameerika Uhendatud riigid mitte mingisugust toetust enam ei anna. Aga, et Ameerika on päälaenuandja praegu ja ka tulewikus, siis on selge, et see rahanduslise surwe ähwardus wõib otsustawat osa mängida rahwuswahelistes wahekordades.

Inglise wälisasjade minister teatab ametlikult, et tema ei ole mingisuguse ühise wäerinna kawa loojaks ega algatajaks. Kuid meie leiame maailma ja Inglise ajakirjanduses hulk tõendusi selle kohta, et Inglise mõju mängib wihawaenu loomises praeguses olukorras suurt osa.

---

korral, missugust kommet paljud, kahjuks weel maha jätnud pole, teinekord wiimast jahu naela ja kartuli puuda raisates ja kihwtiks muutes.

Hariduslik külg on wiimase aja jooksul küll märksa paranenud.

Pea igas asunduses on kool. Opaarinos on: seitsmeaasta kool Wene õpekeelega ja teine esimeseastme kool. Alameshis, Starowertsheskajas, Pereselentsheskis esimeseastme koolid.

Paljud ei saada lapsi kooli, kauguse ja tihtigi leiwa ja jalanõude puuduse pärast.

Õpejõud koolides, wäljaarwatud mõned üksikud, on nõrgad.

Ligidal olew raiooni keskkoht — Opaarino, temas olewa raiooni täidesaatwa komiteega, mida organiseeriti 1924 a. suwel (kuna muidu läbikäimisi peeti 300 westa kauguşel olewa kreisilinna Nikolskiga), on märksa kaasa aidanud siinsete asunduste elu kultuuralise tasapinna tõstmisele.

Kirikuid, kui niisuguseid asundustes, pääle Opaarino Wene „õigeusu" kiriku, ei ole.

On poollollakaid salmilauljaid ja wärsimeistrikesi kaugemates asunduste nurkades. „Iseloomulisem" nendest on Starowertsheskaja asunduse „usuisa asetäitja" keegi „suurwaim" Sakust, lodewate elukommetega, töödpõlgaja mees, kes pääle „jumala troosti" ka kaardisid wälja paneb tulewiku ettekuulutamiseks.

Pitspallidel, mida kahjuks õige sagedasti „korraldatakse", mängib tema wiiulit. Noorte seas hakkab usk peaaegu täiesti kaduma.

Poliithariduslik töö on wõrdlemisi rahuloldawalt korraldatud. Endine perekonna elu on lagunemas, kuid uus ei ole weel küllalt kindlat kuju omandanud ja selle tõttu tuleb hulk ebanähtusi ette, millest asunikud peaksid katsuma rutemini üle saada.

Kuiwõrd see üleminek kiiremini sünniks, jääb kohaliste partei ja haridustegelaste hooleks. . .

Uhistegelik külg on asundustes üsepää nõrk. Paljud on jõuetud selleks, et liikmemaksugi ära maksta. Ostujõukus on koguni iseäralisel wiisil nõrk.

Kuna leib, kui pää ülespidamise produkt, paljudel puudub, tuleb saadawaid wõinaelu enamasti müüa ainult selleks, et osta puud leiba. Waewalt ülejääwad kopikad kulutatakse soola, tikkude, raudnaelte ostmiseks. Wabriku riiet ostetakse õige harwa. Katsutakse oma tehtud riidega läbi ajada.

Praegu on siin olemas wiis kooperatiiwi tüüpi: tarwitajate, laenu, põllumajanduse, jahi ja metsatööstuse kooperatiiwid.

Tarwitajate kooperatiiwid on Opaarinos, Kuusiku, Starowertsheskaja, Woloomas ja Pereselentsheskis. Jõukam nendest on Opaarino kaubatarwitajate ühisus, mis teemb ka wenelasi, asudes tähtsamas keskpunktis — raiooni keskkohas. Siin on läbemüük wõrdlemisi kõrge, küll pääasjalikult seepärast, et raiooni asutuste teenijad siin ostjateks on.

Wiimasel ajal on siin wäärnähtuseks saanud osa tegelaste poolt suurel summal laenude wõtmine ja andmine, mis asunikkude seas laialt nurinat sünnitab.

Teised kaubatarwitajate ühtsused on wäikesed ja jõuetupoolsed, kuna nende läbimüük asunikkude wäikese ostujõukuse pärast iseäranis wäikene on.

Laenuühisused on Opaarinos ja Pereselentsheskis.

Praeguse ajani pole need ühisused, kuigi wõrdlemisi noored, jõudnud rahuldada suuremat osa laenu nõudmistest.

Jahi kooperatiiwe on üks: Opaarino jahiühisus. Selle tähtsus asunikkude suhtes on wäike, kuna eestlane-asunik siin halb jahimees on. Temal puudub wilumus ja püsiwus, mis Wene jahimeeseel, kes sellel alal erioskuse omandanud, laseb hääd kõrwalteenistust leida, pääasjalikult nugise (kunitsa) püüdmistel, kelle nahad 20—25 rublani hinnatakse. Jahikooperatiiwides olles, on eestlane enam asjaarmastaja, kui praktiline jahimees, kuna ta siit peaaegu mingisugust süsetulekut ei leia, wäljarwatud mõne üksiku tedre wõi jänese kinnipüüdmise.

Põllumajanduse kooperatsioon on siin arenemata. Selleks puuduwad eeltingimused. Metsadesse laialipillatuna olles, kõige pahemate teede juures — on siin praegu wõimatu enam-wähem kasulikult korraldada ühismasina tarwitust. On olemas kontroll-piimaühisus, mis tekkis käesolewa aasta kewadel. Ka siin sünnitab kaugus piimaproduktide wahetamisel raskust. Siiski wõib soowitada, et piimaühisuste arw siin laieneks niiwõrd, et nende kesktohad niipalju kui wõimalik ligidale saaksid asunikule.

Metsatööstuse artelle on kaks: Opaarinos ja Kuusiku-Starowertsheskajas. Nende tegewus seisab keskkoha ja riiklikkude asutuste ülesannetel metsamaterjaalide walmistamises: puude, palkide, liiprite lõikamises, tõkati ajamises jne. Siitsaadik on wähe nõudmisi olnud puumaterjaalide pääle, kuna kasetohust tõkati walmistamisel on tarwiline tema ümberajamise ahjude ehitamine, mis krediiti nõuab. Ja krediidi saamine on raskendatud.

Tänawu töötati nendel aladel siiski, kuid kaugeltki poldud äratarwitatud kõikide asunikkude töö ja teenistuse nõudmised.

Asunikkudest on mõned ümberrännanud Samaarasse, Siberisse jne. Paljud tahawad sõita weelgi, kuid on kahewahel: Siin on wõrdlemisi palju kütte ja ehitusmaterjaali, on karjamaaks laialised metsad. Ehk paraneb kliima, kui rohkem lagendikke saab rajatud ja siis külma mõju nii suur ei ole, kuna maapind iseeneşest wõrdlemisi wiljakas on.

Ehk tõuseb metsatööstus kõrwalise sissetuleku andjana.

Wõib olla saab üksikord ometi lahti alalisest leiwapuudusest.

Ei wõi ütelda, et siin kliima seda oletada laseks.

Kuid siin on muid rikkusi.

Aeg-ajalt, sihikindlalt koopereerides wõiwad need rikkused kord siiski lahendada elamise küsimuse — siis kui inimesejõud tehnika abil wõitu saab loodusest.

Tehnika tarwitamine oma eeltingimistena nõuab koopereerimist, nõuab wisa tööd hariduse wäljal, nõuab kindlamat koondamist oma eelwäe, kommunistliku partei ümber, kelle juhatusel ainult kõige kiirem ja tagajärjeriktam wõib olla arenemise käik sotsialismi poole.

Juhtiwate seltsimeeste õlal lasuks siin palju rohkem ülesandeid kui nad seni on täitnud, olles rohkem wormalistidena, kui elumeestena.

Pidagu nad seda meeles ja raputagu maha kõik tolm enestelt.

Muidu ei ole nad wäärt ma seisukohtasid ja wõoraks jääwad nad rahwale, kes minna wõib ainult õiglaste, ausate ja energiliste juhtide järele, kuid tuimalt kõrwale hoiawad „ametlikkudest", kekspükslikkudest ollustest, „intelligentsi" mängijatest ja muud sorti tolmujüngritest, keda warem ehk hiljem luuaga kõrwale pühitakse.

Ärgu keegi sarnasteşt meestest lootku päästa oma nahka pimeduse warjul kommunistliku naha alla minnes.

Kommunistlik walguse kiir kaewab. Tulewad päewawalgele kõik naha alla pugenud ollused.

Asunik wõib julge olla, et tema häält kuuldakse ja et kommunistlikku parteid juhiwad tõsised rahwasõbrad.

Ükskute pahatahtlikkude ollustega tuleb mõidelda igal asunikul. Aidake kaasa nende päewawalgele toomisele, kuid minge ühtlasi edasi hariduse ja kooperatsiooni wäljadel, ärge kaotage kunagi lootust, et ainult nõukogwõimu juhid ja kommunistlik partei parandawad haawad, mis inimsoo arenemise käigul ette tulewad.

Rewolutsiooniliku waimustusega töötades wõib ka Põhja-Düüna asunik raiuda teed läbi pimeduse ja waesuse walguiele ja jõutusele.

Keegi ei wõi ütelda, et Põhja Düüna asundused niiwisi kord ei muutuks rewolutsioonilise põhjamaa sotsialistlikuks Kaananimaaks.

Meie oleme siin ja jääme ka siia.

Muu seas aga Inglise walitsuse ametlik poliitika meie wastu on muutunud. See poliitika kordab lord Curzoni sõnu, mida ta kõneles Lausannes, et S. R. W. Liiduga enam kindlamaid wahekordi ei saa enne luua, kui Liit ei lõpeta oma propagandat.

Mis on propaganda? Meie seisame praegu meie wahekordade päämise küsimuse juures. Kõik, mis sellest wahekordade kohustustest järeldub, on meie walitsus walmis wõtma oma päale. Kui Inglise walitsus meile näitaks, et meie kusagil tarwitasime kurjalt diplomaatilisi õigusi, aparaatidega jne., kõik mis selles mõttes meie käest nõutakse, oleme walmis wõtma oma päale. Kuid kui kõneldakse, et meie peame S. R. W. Liidus lõpetama igasuguse propaganda, siis tähendab see nõuda, et kompartei ei oleks enam kompartei.

Siin seisab küsimus selles, kas meie jääme wõi mitte. Meie jääme. Esimeste aastate kogemused näitasid, et meie oleme siin, meid kukutada ei saa, et „meie oleme siin ja jääme ka siia".

Mida tahab Chamberlain?

Just niisama, kui Chamberlain meile kõneleb: „Lõpetage igasugune propaganda, saagu kompartei mitte komparteiks", siis peame ütlema: „Tehke seda kodanik Chamberlain". Nad püüdsid seda teha, kuid ei suutnud. Mida nad tahawad? Sõda? Sõda nad ei taha. Niisama ei taha nad uut interwentsiooni, sest seda on nad juba proowinud. Nad peawad mõistma, et meie ja kapitalistliste riikide wahel on tarwis lahendada wahekorrad. Kuid selleks, et seda teha, peab ta asuma sellele seisukohale, millel ta asus waremalt, s. o. reguleerida wahekordasid mõlemi walitsuse wahel.

Prantsuse-Nõukogude wahekorrad.

Muu seas aga meie wahekorrad Prantsusmaaga on lihtsamad, mis sellest tingitud, et Prantsusmaaga puutume wähem ilmaturul kokku kui Inglismaaga.

Kui nüüd neil silmapilkudel, mil Prantsusmaa tarwitab tasakaalu Inglismaa wastu, on walmis meile suuremal määral wastu tulema, siis teiseltpoolt meie wahekorrad Poolaga on üheks tundelikumaks kohaks ka meie wahekordades Prantsusmaaga, sest et ühe reguleerimine teisega on wäga tihedalt üheteisega seotud.

Meie tahame Prantsusmaaga kokku leppida mitte üksi wõlgade küsimuses, waid ka meie ees seiswates poliitilistes küsimustes. Ja nüüd seisab meie ees küsimus, kas Prantsusmaa uus walitsus saab olema meie suhtes aktiiwsem läbirääkimistes poliitiliste küsimuste wastu?

Eriti tähtist osa mängib igatahes wõlgade küsimus ning kui meie nüüd selles asjas Inglise walitsusega läbirääkimisi ei pea, siis arwame wõimalikuks neid pidada Inglismaa erakapitaaliga. Prantsusmaaga asume sarnaste läbirääkimiste läwel.

Meie saatkond sm. Preobrashenskiga eesotsas uuris Prantsuse wõlausaldajate rahanduslisi ja muusi. Selle järeldusena meie teatasime ametlikult, et on wõimalus läbirääkimisi alata. Omalt poolt arwan, et kokkuleppet saawutada wõime, kuigi ta paljudele paistab mitte wõimalikuna.

Meie suhted Saksamaaga ja Itaaliaga.

Saksa walitsus näitab, et ta soowib neist sõbralikkudest wahekordadest kinni pidada, mis wiimastel aastatel meie wahel wälja kujunenud. Kuid teiseltpoolt, kui ellu wiiakse kindlustatud leping Lääne riikidega ja kus Inglismaa algatusel on Saksamaale ette pandud astuda Rahwasteliitu, siis kujuneb wälja olukord, kus Saksa walitsus enese tahtmise wastu ei saa jätkata senist sõbralikkust meie wastu.

Sarnane selgusetus walitseb ka osalt Itaalia suhtes, kes wiimasel ajal üldiselt on püüdnud meiega hääd wahekorda alal hoida.

Itaalia-Nõukogude leping on täielikult jõusse astunud ning meile on arusaamatud need küsimused, mis üles kerkiwad parlamendi ringkondades lepingu tühistamise kohta. Meie soowime Itaalia walitsuse poolt enam selgemat ja otsekohesemat tegewust nende juttude wastu, mis sihiwad lepingu tühistamise poole.

Milles seisab meie mõju juur Hommikmaadel?

Praegu on raskem kui kunagi enne küsida, mis toob meile homne päew: suuri hädaohtusid, ühise wäerinna kawade teostamisi ehk uut lähenemist ühe ehk teise riigiga. Ja kuiwõrd praegu meie poliitika ees on ülesanne — nurja ajada meie wastu sihitawaid wõtteid, niiwõrd on praegune silmapilk raskem kui eelmisel ajajärgul.

Wõib öelda, et wana Hiina on nüüd nooreks saanud teda ümbritsewate rahwuste keskel. Aasia wanaaegsed rahwad astuwad nüüd wälja, kui noored mehed, täis tuld, ning erakorralise energiaga püüawad lõhkuda neid kõidikuid, mis neile järele jäänud. Meie jõud seisab selles, et kõik teawad, et meie ei püüa Hommikumaa rahwaste üle mingisugust mõju maksma panna, ei awalikku ega kaetud, ei poliitilist, ei majanduslist. Selles seisabki meie mõju juur Hommikumaadel.

Meie ei tohi üldiseid ülesandeid ohwriks tuua isiklistele ülesannetele, sest meie teame, et meie poliitika on rahupoliitika, mis pööratud meie wahekordade lahenduse, majandusliste wahekordade arenemise pääle rahwuste enesemääramise alusel, eesmärgiga wähendada sõja warustust ja hädaohtu, sellega toetades kogu töörahwa laialisi huwisid.

Ja selle üldise rahupoliitikaga, mis on meie, kui esimese töölis-talupoegade riigi, poliitika, peame lahendama ka meie ees seiswaid eri ülesandeid, kuigi mitte ühekorraga, siis samm-sammult, ja kui mitte täna, siis homme täidame nad tingimata.

Riiklik kinnitus.

Miks on maksma pandud sunduslik kinnitamine.

Tegelikult on waranduse kinnitamine kahjude wastu, mida sünnitawad juhuslised õnnetused (tulekahjud, loomade ätilised wäljasuremised) iga kodaniku eraasi.

Tahad kindlustatud olla laastamise eest — kinnita oma warandust, ei taha — ära kinnita.

Nõukogude walitsus arwestades kinnituse tähtsust kogu wabariigi majandusele, tegi selle rahwahulkadele (talurahwale) — sunduslikuks.

Missugust kasu annab siis rahwale sunduslik kinnitus?

Wabatahtliku kinnituse juures, kus riiklik kinnitus (riikliku kinnituse asutus) wastab kahjude eest silmapilgust, mil kinnitusmaksud makstud, oleksid end kinnitanud ainult jõukad majapidamised, kellel rohkem waba raha. Suurem hulk, pääasjalikult kehwikud ja suur osa keskmikud — lootes „juhtumise" pääle, pääasjalikult alalise raha puuduse tõttu, olid kinnitamata.

Sundusliku kinnituse juures riiklik kinnitus wastab kahjude eest, alates teatud tähtajast, mis wälja kuulutatud täidesaatwa komitee sundusliku määruses.

Määruse wäljaandmise silmapilgust pääle kogu warandus (ehitused ja kari) loetakse kinnitatuks, ning juhtuwa õnnetuse puhul makstakse kinnituse tasu wälja waatamata selle pääle kas kinnitus on äratasutud wõi mitte.

Kinnitusmaksude wäljamaksmiseks wõimaldakse eelanikkudele kaunis pikk tähtaeg (käesolewal aastal — 4 kuud) mille lõppemisel on riiklikul kinnitusel õigus makse sunniwiisil sisse nõuda.

Nõnda on siis sundusliku kinnituse paremuse pooleks: Esiteks— kõikide talupoegade majapidamiste kindlustamine õnnetuste korral ja teiseks, laenu andmine (kinnituse wõlg) mis iseäranis kasulik on wähem jõukatele talupoegadele, kellel alati ei ole raha käepärast. Sundusliku kinnitus, mis üle S. R. W. Liidu läbi wiiakse ja mis oma alla koondab wäikeste majapidamiste hulgad, annab riiklikule kinnitusele wõimaluse elanikkudelt wõtta enam madalamat kinnituse matsu ja anda neid kergendusi, mis juba praegusel ajal olemas.

Näituseks: 24/25 operatsiooni aastal wabastati 6½ protsenti Leningradi kubermangu üldisest elanikkude arwust täiesti kinnituse maksust ja ehituste tule wastu kinnituse maksudest, kuna nende warandus loetakse siiski kinnitatuks, ning nemad saawad ühetaoliselt abi õnnetuse kordadel ühiselt teistega.

Samasugust kergendust saawad 5 protsenti elanikkudest sarwloomade kinnituses.

Edasi antakse waesematele elanikkudele kergendust tule wastu kinnitamise maksus 20 protseni. Kõik see on wõimalik ainult sundusliku kinnituse juures, kui selle alla koonduwad miljonid talupoegade majapidamised.

Liht tehnilise asjaajamise juures on sunduslik kinnitus elanikkudele seda enam kasulikum. Kinnituse tasu maksmise suurus ehk nõndanimetatud „kindlustuse norm" on sundusliku kinnituse juures kindlaks määratud kõikidele kodanikkudele ühetaoliselt.

Riiklik kinnitus, mis ei tea ühe ehk teise tasku suurust, wõib sundida kinnitama ainult madalama normi järele.

Riikliku kinnituse poolt määratud warustuse normid sundusliku kinnitamise alal teeb ligikaudu wälja 1/3 waranduse üldisest wäärtusest.

Sundida elanikke oma warandust ära-kinnitama sunduslikus korras kõrgete normide järele ja sundida neid maksma kõrget kinnituse maksu (maksu tariif ripub ära kindlustuse suurusest) ei tohi, sest et siis ei ole iga kodanik sunteline oma maksusid ära maksma. Siin wõib kujuneda suur puudujääk, ning kinnitus, mis peab elanikkude waesuse kaotamises kaasa aitama, wõib kokku wariseda.

Kui waranduslik seisukord seisab palju kõrgemal sundusliku kinnituse normist, ning kui soowitakse enam põhjalikult warandust ära kinnitada, siis on tarwilik kinnitada wabatahtlikult, mis annab igale ühele wõimaluse end warustada õnnetuste wastu.

Tagatise kinnitamise operatsioonid.

Tagatise kinnitamise operatsioonid awati Leningradis 8. aprillil s. a. Lühikese ajaga on selles kinnitusharus kinnitatud umbes 100 tuhanda rubla wäärtuses. Lähemal ajal on lepingute tegemist oodata weel umbes sama summa suuruses.

Wabatahtlik kinnitus.

1.—15. aprillini on Leningradi kontori operatsiooni osakond rea suuremaid kinnitusi tule wastu toimetanud. Kinnituste üldsumma ulatab 70 miljoni rubla pääle.

S. R. W. Liidu riikliku kinnituse kontragendid.

Pääwalitsus on luba annud kinnitamiste toimetamiseks järgmistele organisatsioonidele: Riigipank, Tööstusepanek, Wenemaa kaubandusepank, Ülewenemaaline kooperatiiwpank, Kauge-Ida pank, Kesk-Aasia pank, wäliskaubanduse kommissariaat, Wabatahtlik laewastik, aktsiaselts „Transport", aktsiaselts „Junkers", „Side" selts rahwa posti- ja telegraafi kommissariaadi juures ja „Hleboprodukt".

1924—1925 aasta 1. poolaasta kokkuwõte.

Selle aja wältel on riiklik kinnitus järjest kaswanud. Kinnitusmaksudest on üldliidulises ulatuses kokku tulnud 24.700 tuh. rubla. Tule wastu kinnitamise maksudest on sisse tulnud kõige suurem summa (60,3 protsenti) Teisel weerandil on maksusid kolm korda rohkem sisse tulnud, kui esimesel, mis selettaaw maksude maksmise hooaja hiljaksjäämisega.

Õige tuntawat tõusu on märgata ka täiendawa wabatahtliku kinnituse maksu sissetulekutes, mis kogu wabariigi ulatuses on annud 669 tuh. rubla.

Kahjude üldine summa tule läbi oli täh. aja wältel 4.913 tuh. rubla, s. o. 326 protsenti rohkem mullusest. Eriti on suurenenud kahju tulekahjude läbi maal.

Seltsimehed punawäelased,

kirjutage kuidas elab ja töötab meie Punane sõjawägi. Awaldades „Edasis" kirjeldusi Punase sõjawäe elu kohta, loome sideme punaste sõdurite ja töörahwa wahel.

Keemia sõda.

Ei ole saladuseks, et kodanlus end hoogsalt ettewalmistab uue koledama ja häwitawama sõja wastu, mis meile seni tundmatu.

Kui mõõdunud ilmasõjas tarwitati kaugele laskjaid suurtükke, pommipildujaid, kuulipritse jne. osalt ka gaase, mida esimesena Saksamaa tarwitusele wõttis, siis on praeguse aja tehnika arenemise juures endised tapariistad teisele plaanile jäänud ning on tarwitusele wõetud häwitawad kihwtigaasid.

Sõjatehnika teeb päew-päewaga hiigla edusamme. Lääne Euroopa kodanlus murrab pääd, kuidas saawutada pääle gaasides weel sarnast tugewajõulist elektriwoolu, mida oleks wõimalik koondada ühte kesk-punkti, et sel teel wõimalikuks teha kaugele maa pääle purustada sõjariistade, lõhkeainete laduſid, mootoriſid, masinaid ning mis isegi takistaks magneet lainete woolu edasiliikumist.

Seda koledat elektriwoolu kawatsetakse siis ärakasutada nii oma kaitseks, kui ka waenlase purustamiseks.

Waewalt suudetakse sarnase koleduse wäljamõeldustele ja üiesleidustele praeguse aja tehnika arenemise juures piiri panna.

Ei ole ka ime kui Lääne-Euroopa kodanlik ajakirjandus alatasa kõneleb tulewasest elektrisõjast.

Gaasides ja elektri tarwitusele wõtmine etendab õhulaewanduses ülitähtsat osa. Õhulaewandus on abinõuks, mille kaudu saab wõimalikuks häwitada kõiki elawaid olewusi: inimesi, loomi, toitaineid, walguse hallikaid, wabrikuid, tehaseid, weewärke, haigemajasid jne.

Kodanlus, olles hästi sõjariistadega warustatud, on hakanud uusi sõjalisi abinõusid tarwitusele wõtma rewolutsiooniliste tööliste liikumise wastu — selle mahasurumiseks.

Alles minewaaasta sügisel organiseeriti Warssawis esimene keemia-sõja wäljanäitus ning aasta hiljem surmati Dombrowski tööstuse raioonis kihwtiste gaasidega rewolutsioonilisi töölisi.

Ameerika warustab politseid gaasist täidetud keppidega ning wäikese wajutuse juures hakkab lepp pisaraid jooksma panewat gaasi wälja ajama, seda wõetakse weel tarwitusele sellepärast, et tööliste koosolekuid ja meeleawaldusi laiali ajada.

Praegusel ajal on keemias 60 kihti gaasi liike, ühed kutsuwad esile pisarate jooksma panemise, lämbumise, teised ajawad naerma, aewastama ja toowad otsekohese surma jne.

Kodanluse „kultuur"riigid ei lepi ainult sellega, waid loewad isegi sarnast gaasi, mida nimetatakse „surma külwajaks", mis ühel ajal mitmekülgselt inimese organismi rikub.

Kawatsetakse tarwitusele wõtta sarnaseid kihwti gaase, mis pääaju ja närwide süsteemi rikuwad ning wõiwad esile kutsuda masselist sõjawäe hulluks jäämist.

Sarnaste sündmuste läwel seistes peab S. R. W. Liit tähelepanelikult walwel olema. Meie peame põhjalikult tutwustama nende elementidega kõiki kodanikke, pioneere, W. L. K. N. Ü. ja ametühisuse liikmeid niisama punast sõjawäge alates punasewäelasega ja lõpetades ülematega.

Meil on tarwilik nõukogu walitsuse keemilist tööstust kindlustada ja arendada, sobides seda meie õhulaewanduse ja elektrifikatsiooniga.

Loomulikult ei likwideeri need abinõud kapitalismi hullumeelset sõjariistadega warustamist. Umbkotist wõib wäljapääseda siis, kui proletariaat kuulutab lõpuliku ja otsustawa wõitluse, sõja imperialismile-militarismile.

Kõigi meie majanduse ja kaswatuse küsimuste ning töode juures ei tohi unustada meie Nõukogu „Dobrohimi" ülesandeid. Selle juure on tegelikult tarwilik asuda ja organiseerida wõimaluse järele „Dobrohimi" nurgad, millesse koondada wastawaid wihukesi, ajakirju, kirjandust jne.

Tuleb selgitada laiematele hulkadele selle tähtsust, organiseerida liikmeks astumisi.

Meie peame igaks juhtumiseks walmis olema, et rahwahulgad oskaksid reageerida ja kaitset leida siis, kui tarwidus seda nõuab.

Lepi.

Eestlased S. N. W. Liidus.

Wõitlusele rahwa pimestajatega.

Aeg oleks arusaamisele jõuda.

(Koslowo asundus, Luuga kr., Leningradi kuberm.).

Ehitage palwemaja asemele koolimaja.

Meil kaebatakse tihti waesuse pääle, kuid palwemaja ehitamiseks on jõudu küllalt. Näit. Sowki asunduses on uus palwemaja.

Selle asemel aga oleks tarwis asuda koolimaja ehitusele, sest noor, tärkaw põlw nõuab aga teadust, aga mitte pimedust.

Siin on weel sarnaseid pimedaid wanemaid, kes sunniwad ka oma lapsi usklikuks saama ning ei luba neid mingisuguselt ühiskondlikust ega kuultuur-hariduslikust tegewusest osa wõtta.

Mõned noored satuwad aga ise ilma wanemate sundimata selle pimeduse küüsi, taganewad ühiskondlikust elust ning elawad ainult pimedusele.

Aeg oleks arusaamiseke jõuda, sest usupimedus takistab elu paranemist.

Schipiswel.

Kas kirikhärra, wõi kool?

(Moisejewi ja Welila wallad, Demjanski kr. Nowgorodi k.).

Nendes waldades elab õige suur kogu eestlasi, kellest suurem jagu on usu külles kinni.

Hingekarjase ülespidamine läheb nendel aastas umbes 300. rbl. maksma. Aga kui see raha oleks kooli hääks läinud, siis oleks wõinud wäga hästi teise koolimaja üles ehitada ja siis ei oleks olnud tarwis talwel lapsi 10—20 wersta taha kooli wedada.

Asunikud, mõtelge järele, mis on kasulikum, kas kirikhärra ülewalpidamine wõi kool, kus teie lapsed haridust saaks.

Kerra.

Wähem sõnu — rohkem tööd.

(Mõschkino — Eesti asundus Leningradi kub. ja kreisis, Putiilowa wallas).

Keegi „Tihane" lendab meie asunduses ümber ja otsib hoolega, mis nokka hakkaks. Aga arwatawasti on natukene arg ja ei julge maa pääle lasta, et ennast tõeolukorraga tutwustada. „Edasis" nr. 49 sõblis asunduses juba äraunustatud asjad läbi ja mis ka kuidagi praegu töötawate nooremate kohta ei käi. Ja nagu näha teisest kirjatükist „Edasis" nr. 90, ootas ta suure igatsusega wastust.

„Tihasel" oleks tarwis tihedamini lugemistuppa astuda ja tutwustada tema tööga. Aga nagu näha, ei tea ta sellest tööst kuigi palju. Lugemistoas on juba ammugi asutatud järgmised ringid: poliitika, põllumajanduse, loodusteaduse, näite, muusika (keelpillide orkester), laulukoori, joonistuse ja suurema jao ringide juhatajaks on õp. W. Uula.

Kuigi mõnes ringis korralik töö puudub, siis tuleb see sellekohaste juhatajate ja aja puudusel. Ja siiski sammume meie wäsimata edasi, püüdes elusse wiia jm. Lenini aateid, mida saawutame kirjanduse muretsemisega, ettelugemistega, kõnedega ja teiste kultuurliikude ettewõtetega — see on kindel ja õige samm walgemale tulewikule.

Aga sina, sõber „Tihane", kui silmasid oma terase silmaga mingisuguseid üksikute isikute wastuseaduslikke tegusid, siis wea nad walgusele. Süüdlased peawad saama seaduslikult karistatud ja kõik seadusewastased nähtused peawad asunduses häwitatud saama. Aga tõrwata kõiki nooremaid, kes ei ole seda ära teeninud, ei ole kohane.

Ja nii, Mõschkino asunduse nooremad, edasi wäsimata energiaga tööle, kindlasti sammudes jm. Lenini näidatud sihis, waatamata kõige eelpool tähendatud „Tihase" kirjatükkide pääle.

Noored.

Asunikkude konwerents.

(Uue-Eesti (Lärski) asundus, Nowgorodi kub.).

Konwerents otsustas: wanemad hoolitsegu rohkem laste kooliskaatmise eest. — Kõrgemad orgaanid peawad rohkem kooperatiiwisid toetama. — Wabriku ja põllutööšaauduste hinnad tulewad kokkukõlasse wiia ka kohtadel.

30. aprillil peeti meie asunikkude konwerents ära, kust wõtiis osa ligi 50 talupoega.

Päewakorras oli raiooni nõukogu, koolitööliše, lugemisetoa, kooperatiiwi aruanded ja aruanne sise- ja wälispoliitika üle.

Raiooni nõukogu poolt esines aruandega ta esimees sm. Keesberg, kes näitas ära, mida nõukogu 1. okt. kuni 1. maini on suutnud teha.

Konwerents loeb nõukogu töö rahuloldawaks.

Koolitööline sm. Lankowits seletab, et tänawu ei ole koolis küllalt järjekindlalt töötatud, sest ta oli wahepääl haige ja asetäitjaks oli Wene kooliõpetaja.

Sügisel tuli kooli 30 last, kuna koolieelisi lapsi on asunduses 30. Kuni weebruari lõpuni läks koolitöö hästi, kuid siis jäi palju lapsi haigeks ja kool suluti kuni 1. aprillini. Pääle selle awati uuesti kool, kuid kõik lapsed ei ilmunud enam kooli.

Wastuwõetud resolutsioonis tunnistatakse, et kooliõpetaja on küllalt hästi töötanud, kuid wiga seisab ainult laste wanemates, et lapsed koolis ei käi.

Lugemisetoa juhataja sm. Kobak tähendas, et kuu jooksul, mil ta siia tööle tuli, ei ole wõimalik olnud palju ära teha. Tuli kohaliku eluga tutwuneda.

Aga siiski on tööd tehtud: wälja on lastud kaks nummert seinalehte, oli üks pidu jne. Lugemisetoa juures on teadete laud, Lenini ja õhulaewastiku nurk.

Tööd takistab asunikkude kaugus ja kirjanduse puudus.

Lõpuks puudutab aruandja weel mõne sõnaga lugemisetoa ülesandeid ja ta tähtsust.

Konwerents tunnistas lugemisetoa töö rahuloldawaks.

Sm. Pärna aruandest kooperatiiwi tegewuse üle on näha, et kooperatiiwil on 57 liiget. Läinud aasta sügisest pääle oli kooperatiiwi rahaline läbikäik 6000 rubla. Liikmemaksudest on sisse tulnud ainult 60 rubla. Kooperatiiwi töö päätakistuseks on raha puudus, sest abi on wähe saadud.

Konwerents tunnistas kooperatiiwi töö rahuloldawaks ja nõuab, et kõrgemad orgaanid pööraks küla kooperatiiwide pääle rohkem tähelpanu ja warustaks neid rohkem kaupadega.

Pääle sm. Räk'i aruannet nõukogu-walitsuse sise- ja wälispoliitikast, wõetakse konwerentsi poolt resolutsioon wastu, kus tunnistatakse nõukoguwalitsuse poliitika ja töö õigeks ja juhitakse tähelpanu selle pääle, et wabriku ja talupoegade saaduste hindu kokkukõlasse wiia.

A. Kobak.

Tööd on palju.

(Menduši w., Trotski kr., Leningr. kub.).

10. mail peeti ära Wana-Puura Eesti lugemisetoas 3 koosolekut. Käidi ekskursioonidel turbasoos ja põldudel. Kohalik agronoom pidas loengu. Talupojad wõtawad elawalt tööst osa.

Wana-Puuras elab 11 Eesti asunikku. Igas talus käib „Edasi." Asunikud on kõik nõukogude walitsuse poolehoidjad. Talupojad on rõõmsad korraliku kewade üle, on loota, et töötahe kannab wilja.

Kõik asunikud on ühisuse liikmed. Kõhklejaid meil ei ole, — igaüks püüab hoolega parema tulewiku poole. Paljud on samogonnile selja pööranud. Usuhullustust asunduses ei ole.

Asunikud saawad wäga hästi aru, et neil suur ja raske ülesehituse töö ees seisab.

X—ip.

Kuidas elab meie walla Eesti asunik.

(Sajänje wald, Dudowa kr., Leningr. kub.)

Talupoegade jagunemine. Kooperatsiooni edenemine. Kultuur-hariduslik töö. Peawad lugu nõukoguwalitsuse tööst.

Taban mõne reakese awaldada meie Sajänje walla elust.

Wallas on 1821 talu 8800 elanikkuga. Neadest on 14% eestlasi. Kõik talunikud on põllumehed, pääle ühe kaupmehe, kes kooperatiiwi kaupluse jõudsa töö pärast jäi eneie kauplusega pankroti ja oli sunnitud oma kauplust sulguma.

Talunikkude sotsiaalne seisukord on järgmine: 1452 keskmikku, 361 kehwikut ilma hobusteta, 8 jõukat ja kulakut.

Suuremal arwul on põld neljas wäljas, pääle eestlaste, kes elawad kruntide pääl metsanurkades.

Tänawu aastani walitses talunikkude keskel weel wanaisade tuimus majapidamise tõstmises. Ainult mõned agaramad juba eunemalt mõtlesid põllumajanduse uuenduse pääle ja otsisid selleks pääseteed ühisustesse astumise teel.

Et suurendada ühistööd põllumajanduse tõstmise alal, sai talunikkude keskel läbi wiidud weebruaris koopereerimise kahenädalik, kuna walla täidesaatwa ja talunikkude wastastiku abiandmise komiteede tegelased saadeti raioonidesse koopereerimise tööd läbi wiima.

Kahenädaliku töö andis wäga hää tagajärje. Ühiskondlikkude organisatsioonide liikmete arw suurenes peaaegu kolmekordseks. Näit., enne oli tarwitajate kooperatsiooni liikmeid 300, pääle kahenädaliku sai neid 790. Wäga loialise ulatuse wõttis piimatalituse töö. Enne oli wallas 151 piimaühisuse liiget, töötasid ainult 5 piima läbiajamise punkti. Nüüd on liikmeid 600 ning läbiajamise punkte 17, milledest said asutatud 16 riigi ja üks hoolekandja kulul. Asutati ka loomakaswatuse kontroll-sektsioon, kuhu astusid kohe liikmeteks 87 talunikku. Ka on häid tagajärgi näha talunikkude wastastiku abiandmise ühisuse töös. Terwed külad astuwad abiandmise ühisusse, kuna seni tuli tegemist teha ainult mõne üksikuga.

Et talunikkude keskel on kehwikud, kellel puudub raha liikmemaksuks, sai 144 kehwikud wõetud ilma maksuta tarwitajate kooperatiiwi liikmeteks.

Kultuuriline töö keeb täies hoos. Wallas töötawad 8 näiteringi, 2 poliithariduse ringi, üks usuwastane ring, millest wõtab osa 40 inimest, kaks spordiringi ja üks põllumajanduslik ring. Pannakse toime tihtipääle näitemänguisid ja wiiakse läbi loengud lugemistubades. Wiimaseid on wallas üheksa. Wiimasel ajal on kaks korda kaks kino meie walda waatamas käinud, millest said huwitatud mitte ainult noored, waid ka wanad tudikesed.

Ka ei wõi märkimata jätta, et wõidu teiste ringidega töötab „usklikkude ring" pühaisa Kriisi juhatusel, kuhu on sisse tõmmatud muidugi rohkem metsanurga rikkamad kruntnikud, kes paew-päewalt ootawad Eestimaa poolt „jumala karistust" kommunistidele.

Wallas on 13 kooli, neudest 3 Eesti kooli, kuna koolide juures on asutatud kirjaoskamatuse likwideerimise punktid täiskaswanute tarwis.

Üldiselt on suurematel talupoegade hulkadel hää mulje nõukoguwalitsuse tööst ning nende seas walitseb püüe üle minna kultuursele majapidamisele. Ainult mõnikümmend metsanurklastest on pimeduse päräst teistest palju maha jäänud.

„Sagier".

Pilk asunduse kultuur-hariduslikule tasapinnale.

(Gorbowo asundus, Wiitebski kub.)

Meie, gorbowlased, oleme harjunud oma asundust kultuursemate asunduste hulka Nõukogude Liidus lugema. Kui meie arwesse wõtame wõrdlemisi rohkearwulise õpilaste hulga, kes asundusest Leningradi õpeasutustes õpiwad, kooli, rahwamaja, haridusseltsi mitmesuguste ringidega, noorte ühingut, — siis on kultuurse elu tundemärgid wastuwaidlemata olemas.

Aeg-ajalt tulewad aga nähtused esile, mis näitawad, et Gorbowos nurkasid olemas on, kuhu haridus weel ulatanud ei ole. Toodud oletuse tõenduseks olgu järgmine fakt. Kohalik põllumajanduslik kooperatiiw asutas käesolewal aastal ühispiimatalituse. Warsti märkasid mõned asunikud, kes meiereisse piima wiiwad, et nende lehmad haiglasi nähtusi hakanud awaldama: wähendawad piima andi, on laudas higist märjad jne. „Põhjuste" lähemal „uurimisel" selgunud, et meiereis söödetakse wõitõõstuse jäänuseid lehmadele, see olewatki ettetoodud lehmade „ritkumise" põhjuseks: ühe lehma piimajäänuseid ei tohtida milgil tingimisel teistele lehmadele söödetud saada. Et meiereis kuidagiwiisi sarnaseist „kuritööst" aru saada ja loobuda ei suudeta, siis on sunnitud asunikud, kelle lehmad „rikutud", piimawiimise meiereisse järele jätma.

Küllalt on weel asunduses kohta näitusena ettetoodud ja sarnasele ebausule. Selle asemel, et looma haigust toitmise, puhtuse ja muude loomulikkude tingimuste juurest otsida, aetakse süü kooperatiiwi kaela.

Peab tähendama, et niisuguseid asjad usklikkude leeris ette tulewad — üleliigne näitus selle kohta, et ühe usu kõrwal, mille õpetus terwe mõistuse ja teadusega kokkukõlas ei ole, ka teised sarnased usud ette tulewad. Perekonnad, kes kindlaks jäänud „jumala usule", walwawad suure hoolega selle järele, et ükski walguse kiir, ükski uus wool nende äraiganenud waateid ja uskumisi segama ei pääseks.

Mõnedel juhtumistel läheb niisuguste perekondade päädel korda oma mõju kogu perekonna koosseisu, isegi noorte pääle laotada.

Usklikkude leeri on alles jäänud need kõige südimad, kelle mõistus ei näi wastuwõtlik olewat kõigile sellele, mis nende „jumala usu" ja teiste uskumistega kokkukõlas ei seisa, kelle mõtlemiswiisi usu uimastaw wing parandamata rikkunud.

Uue elu ehitajate hool ja mure olgu parandamata usuwendade, -õdede mõju alt wabastada noortsugu, sellest saab weel asja, wõib weel nägijaks teha.

Asunik.

Rutem külasse laste sõimed.

(Serepta as, Trotski kr., Leningradi kub.).

Niikaua kuni külasse pole sisseseatud laste sõimed ehk kaswatusemajad, on meie kehwikute talunaiste seisukord wäga wilets. Kewadised tööd kukuwad igal pool korraga kaela. Mõne põllule, talita loomi ja hoia lapsi, — igale poole pead jõudma.

Olen taluperenaine, wõõrast teenijat palgata ei jõua, on kolm last, kõige wanem 4 a., teine 2 ja poole aast. ja kolmas 2 kuune. Kui paariks tunniks laps jääb magama, jookse põllule sõnnikut laotama. Ma ütlen näituseks, tuled kodu, laps karjub ilma hingeta. Mees tuleb põllult kodu, jääb last hoidma, naine jookse sigu söötma, lehmi lüpsma.

Weel kord hüüan rutem külasse kaswatuse maja. Pääsitke waesed talunaised raskest seisukorrast.

Talunaine.

Talunaised, asuge ise tööle.

„Talunaine" tõstab eelseiswas märkuses kõige hädalisema ja walusama küsimuse maa naisterahwaste elust üles. Kuid kõige raskem küsimus seisab selles, kuidas tegelikult külas awada sarnaseid laste warjupaike.

Kõige päält peawad selle töö oma pääle wõtma talunaised ise, kes on sellest asjast huwitatud. Talunaistel tuleb awaldada sel alal kõige suuremat tegewust.

Edasi — kohalikud partei organisatsioonid (eeskätt walla naisorganisaator), siis weel asutused ja organisatsioonid peawad selles asjas talunaistele igapidi abilised ja toetajaks olema.

Oleks soowitaw, et talunaised ja teised wõtaks „Edasi" weergudel sõna „Talunaise" poolt ülestõstetud küsimuse üle. Wõib olla on mõnes kohas juba midagi praktilist ette wõetud.

—B.

Kuidas töötatakse ajalehe wäerinnal.

Aruanne kirjanduse wäerinnalt.

(Gruhowka as. Holmi kreis, Pihkwa kub.)

Kuni 1923 a. oktoobrikuuni ei olnud asunduses mingisugust kirjandust päälemõne palwe- wõi lauluraamatu. Ajalehti ei loetud ka „millalgi“, ning päälen Oktoobrirewolutsiooni asunikud jäädes ilma organiseerijata ja juhatajata, langesid täiesti pimedusesse.

Asunduses on umbes 100 talu ja koosneb 3 rahwusest: lätlastest, wenelastest ja eestlastest (30 protsl. üldarwust). Lätlastel oli juba olemas oma klubi, kuna eestlastel ei olnud mingisugust asutust päälen palwemaja. 1924 a. weebruaris saime juba niikaugele, et Läti klubi juure Eesti sektsioon asutati 17 liikmega, kuna asunduses on umbes 30 noort olemas. Tuli „Püha palwemajaga“ ja „piibliga“ wihast wõitlust pidada, sest kari oli kaheks jagunenud ning usklikkude ring ei tahtnud oma saaki ilma ohwriteta täest anda. Kuuldus koolimaja mahapõletamise lubadusi, kus klubi asus.

Kirjanduse sõprade ringi meil ei ole, waid kõik töö agitatsiooni organiseerimise alal teeb klubi. Töö ei saa olla mitte ainult eestlastega, waid terwe asunduse piirides, sest mul kui Eesti sektsiooni juhatajal tuli samal ajal olla ka Läti klubi juhatajaks. Praegu ülewaateid tehes ajalehtede suhtes wõib ütelda et: 1923 a, sügisel käis asunduses 100 talu kohta 4 eks. lätikeelset ajalehte, kuna 1925 a. aprillis käis 68 mitmesugust wäljaannet, nendest 5 eks. „Edasit“. Mitmesuguste eelarwamiste, puudulise Eesti keele oskuse ja kalliduse tõttu ei ole „Edasi“ weel igasse tallu tungida jõudnud. Pääle selle on olemas asunduses 1.500 eks. raamatukogu Läti ja Wene keeles, kuna Eestikeelset kõigi energia ning püüete pääle waatamata ainult 55 eks. oleme kogunud. Kirjandus on enamuses poliitiline, loewad noored, kes teatawad eelteadmised saanud. Usuhullustus, mis maruliseks iseäranis 1924 a. talwel klubi ja kooli wastu muutus, on suuresti raugenud ning tulewiku wäljawaated on täiesti rahuloldawad.

Gruhowka klubi Eesti sektsiooni
juhataja A. Mõik.

Wõitlus wäärnähtustega asundustes.

Kewadine soojus toob nähtawale ka samogonni öied.

(Wruuda as., Kingissepa kreisis).

Meie asunduses töötasid paar aastat tagasi mitmed samogonni „wabrikud“ ja „trustid“, kuid wabrikud olid sunnitud kõrge „riikliku maksu“ tõttu oma aparaadid andma kohaliku ametiwõimude hoole alla. Möödunud talwel töötasid ainult kolm „trusti“, kewade eel waewalt weel paar tükki, kuid nüüd on sooja ilmade tõttu trustide tegewus laienenud ja tihtipääle näed noori ning wanu „üliröömsas“ meeleolus ja iseg' noorte ühingu liikmed ei saa sest „õudsast asjast“ kõrwale jääda.

Niisama kui „Jeesus Kristus“ ei saanud ilma wiinata pulmas läbi, siis ei saa ka meie aja „õiged ja targad“ ilma kaartimänguta läbi ja iga puhkepäew kogub „kampa“ kusagile wõsasse kokku ning „pidu tuju“ kõige parem (sest „trustide“ esitajad on alati kohal), siis on neil „ilmsüütail“ inimestel palju teadmisi poliitikast ja siis saawad witsu need „kuradi kommunistid“ ja kõik ühiskondliku töö tegelased. Uks alalistes kompanii liigetest on Aug. Nahkur, kes hiljuti Kaananimaalt siia tagasi rändas, kuhu ta „walge sõjawäega“ marsis.

Seekord ei hakka mina seda kõike üles laduma, waid jätan kirjasaatja sm. A. M. hoolets, kes niisuguste „armsate“ tegude üle peaks rohkem aru andma, ja wruudalastele tahaksin niipalju ütelda, et wõtke kord ise end käsile. „Jumala silm“.

Wiimsepäewa märgid Pihkwas.

Kui naljakas see teate iseenesest ka ei paista, et Pihkwas, kus puudnwad tähetornid ja muud planeetide ja taewa kehade uurimise abinõud — ei häbeneta sellest awalikult rääkida.

Pihkwa ei ole just suur tööstuse linn, kuid siiski leiame siin igasugusеid tööstuse harusid ja muid riiklikke ja mitteriiklikke asutusi, mis nii ehk teisiti Nõukogude wabariigi aparaadi kordaseadmiseks kaasa teewad, igaüks oma osa jõukohaselt teostades.

Kus rohi, sääl ka umbrohtu, nii ka siin. Siin teiste hulgas pesitseb Eesti kiriklaste selts, nõukoguga eesotsas. Sellesse nõukogusse kuuluwad isandakesed Adamson, Müller, Tamp ja teised, kelledest mitmed töörahwa riigi asutustes sooja pesa üles otsinud, kes kui paised terwe keha küljes werd rikuwad ja imewad... Nendele näikse mitte meeldima praegune kord ja unistawad „hääst ajast“... Et sellest unistuste pahnast ei ole hõlpus mujal rääkida, selleks waliti kirik, mille katuse all wõib mõndagi kuulda ja näha, olles eemal muust ilmast...

Waatamata selle „armuõpetuse“ pääle, laguneb kari silmanähtawalt, nii et wiimasel ajal sunnitud on korraga kolmes keeles ühel ja samal ajal kirikus jutlust pidama, et sellega näidata oma „tugewust“ muule ilmale ja lagunenud karjale.

Kus naeru, sääl ka nuttu. Nagu teada, kipub wiimasel ajal kirikuõpetajatest puudus kätte ja piiskopi härra Palsa kui „tudeeritud mees“, leidis abinõu: hakkas rätseppadest ja silgukaupmeestest kirikuõpetajaid „lööma“, nagu wanast rüütlisi ehk „kartuli wabariigis“ üle öö kindralisi. Mõnel pool asundustes kandis see wiis isegi wilja, samuti ka meil Pihkwas, kus õpetaja kohuse täitmisele endine rätsepp Jõgi asus. Nagu karjad keeled teawad rääkida, olla isegi omal ajal teda lilledega wastu wõetud. Nüüd on aga lugu otse ümberpöördud, sest mõne jao koduste liikmete, — sääljuures nimetatud nõukogu ja rätsepmeistrist õpetajahärra wahelt olla „must kass läbi jooksnud“, nagu sellest poolusklikud kõnelewad ja kogudus on seitsmesse jakku, — nagu Heebrea taewas, ehk muhamedi põrgu, lagunenud. Selle järeldusel wõib kirikus arutihti puhkepäiwiti etendusi näha (muidugi ilma maksuta) kuidas „jumalalapsed“ kisuwad.

Sarnast etendust wõib aina terwitada, sest rusika osawus ja miimika olla paljudel hää, — iseäranis nõukogu liikmetel, mille pääle pannakse suuri lootusi tulewikus.

Wiimasel etendusel wõeti Jõgilt kiriku wõtmed, jutlustamise ja lapseristimise õigus ära, nii et praegu on wiimane „karjane ilma portfellida“ ja mõtleb kewade järgi Suhumi wõi mujale lõunapoole ränata maarahwa asundustusse leiba teenima.

Wõhjused äratagandamise kohta olla sarnased: ühed kaebawad, et ta wanasti ei ole suurem meister olnud, mida ei wõiwat ka õpetaja ametis wodata, teised, et teha liiga laiaks taewa tee, laseb isegi kommunistisid sinna ja pidada läbikäimist iseäranis hirmsa klubi tegelastega, milles paljud isiklikud wiimsepäewa märke näewad, rutades isegi ettekuulutama aega, et see mitte kaugel ei olla...

Õpetaja härra Jõgi ei olla neist märkidest suurt hoolinud ja sõitnud kuhugi Oudowa kanti leiba teenima, kuni suur wesi weel lahti ei ole ja kukkunud sääl „pogrissе“. Neljapäewase istumise järele jõudis kodu, kus wastased teda „meelehääga“ wastu wõtnud, isegi walmis olnud tänukirja saatma kinnipanejatele, — Jõgi otsustas oma waenlastele kätte maksa.

Et kiriklastel wiimnepäew on tulemas, jääb kui ajaloline tõde püsima ja seda ei wäära ükski teine mõiste.

Mis puutub aga Pihkwa klubisse, selle kohta pean mina kui tema tegelane tõendama, et meie klubi tegelastel pääle mõne üksiku naise ja plika, õpetaja ega ka kirikuga mingit pistmist ei ole. Ja need üksikud, kes sääl käiwad, ei ole klubil kahesilma wahele jäänud.

Klubi on kainetes proletaarlikkudes kätes, kellel tema eesmärk selge ja ta suudab wäsimata neid ülesandeid ellu wiia, mis seadis üles rewolutsioon. Iga päewaga, samm-sammult puhastab ja täiendab ta oma ridu ja kõigil need, kes soowiwad teenida kahte peremeest, ei ole asjet meie keskel.

Proletaarlikus üksmeeles edasi! Kadugu mustuse laialilaotajad-kiriklased, kelledel wiimsepäewa märgid juba käes!

W. Leetus.

Awatud on ettetellimine
sm. Kingissepa rinnakujude
pääle.
Wäikeste üle prongsitud kujude hind on 5 rubla. (Teistesse linnadesse saatmise ja pakkimise kulud kannab tellija). Tellimisi wõtab wastu
Eesti Kirjastuse Ühisus,
kus ka proowi näha wõib.
ЛЕНИНГРАД, ФОНТАНКА, № 27.

Noorte elu.

Aktiiwselt ajakirjanduse wäerinnal tööle.

Ajaleht on kollektiiwne organisaator, on kollektiiwne agitaator, on kollektiiwne propagandist — nii tähendas sm. Lenin raamatukeses „Mis teha“.

Sellest wäljaminnes ei saa meie noored sugugi nii külmalt ajakirjanduse pääle waadata, kui seda seni ülesnäidanud oleme. Kui meie küsimuse üles seaksime, palju meie i s e selle hääks teinud oleme, siis peawad paljud punastades ütlema: „Mitte midagi“.

Ainult üksikud wõiwad öelda, meie oleme püüdnud jõudu mööda kaasa aidata ajalehe laialilaotamisel ja kaastöö tegemisel. Suurem hulk noortest pole nähtawasti weel mõistnud mis-sugune organiseeriw, kaswataw tähtsus ajalehel on. Paljud ehk mõtlewad: „Noh meil noortel on ainult „Säde“, sinna, mis ma ikka kirjutan, ilmub nii pika aja tagant, ei tea ka kuidas kirjutada ja kas minu kirjatööd wastu wõetakse“. Kuid lugu pole nii. „Säde'sse“ wõib ja peab kirjutama iga noor, kuigi ta pikema waheaja tagant ilmub (2 kuud). Siin tuleb saata sarnaseid, mis ei wanane, mis oma tähtsust ei kaota aasta pärast ega ka hiljem.

Jooksmate päewaküsimuste käsitamiseks on aga olemas „Edasi“ juures „Noorte elu“ osakond. Waat siia wõib kirjutada noorte tegewusest, elust ja olust. Siia wõetakse wastu kõik, mis puudutab meie noorte kaswatuslist tööd. Nii ei saa meie waadata „Edasi“ kui „wanade“ lehe pääle, waid lehe pääle, milles wõiwad ka noored endi põlewamaid küsimusi käsitada.

Seda sama wõib öelda pioneeride kohta. Ka pioneeride tööd mahutatakse ajalehte.

Mis on siin tarwis teha? Siin on tarwis, et noorte ringid, kollektiiwid jne. wäljaeraldatud kirjasaatjad, wäljaeraldatud sarnased seltsimehed, kes ise ajalehte kirjutamisest huwitatud, selleks kaasa tõmbawad weel teisi, sest mida suurem kirjasaatjate wägi, seda täielikumad teated saame, seda paremini ja kindlamini loome sideme asutuste ja ettewõtete wahel, olgu need maal wõi linnas. Seni on kirjasaatjateks wäljaeraldatud seltsimehi, kuid peaa tähendama, nad on wäga wähe ära teinud. Isegi linna suuremate kollektiiwide kirjasaatjad ikka mõtlewad ja mõtlewad mida kirjutada, kuid aeg lendab, töö lendab, aga sõnumikest tööst ei saadeta. See on halb asi, seda tuleks kohalistel noorte kollektiiwide büroodel tähele panna.

Weel on tähtis ülesanne noorte kui ka noorte kirjasaatjate ees, s. o. ajalehtede tellimiste arwu suurendada. Ajaleht tuleb wiia hulkadesse, hulgad tulewad ajalehe ümber tõmmata, see olgu meie hüüdsõnaks praegusel korral. Selle hüüdsõna teostamisel meie komnooriioolased kindlustagsime meie Nõukogude wabariiki, ühes sellega ka maailma rewolutsiooni peatset wõitu.

Noored, raputame endist maha loidus. Aktiiwselt ajakirjanduse wäerinnal tööle.

J. Muliin.

Külanoored *).

Astudes maaelule lähemale, tutwunedes küla noorsooga ning silma wisates nende elu-olu pääle, näeme, et pappide tegewus on järele jätnud sügawad jäljed. Noorsugu suuremalt osalt on täiesti pappide mõju all, usuline tunne on weel sügaw ja laialine. Siiski peame tähele panema, et ka osa maanoori, kelle iseteadwus alaliselt kaswamas, ennast sõnadest enam toita ei lase. Nad tunnewad, et kiriku küljes midagi pudenemas on.

Elaw sõna on kirikust kadumas. Kantslist kostab aina noomimine. Kirik on praegusel korral muutunud külanoortele „trehwamise kohaks“, kuhu kogu ümbruskond kokku woolab ning sääl isikliku äri ajab. Sellega ei saa aga öelda, et nad nüu pimedusest aru on saanud. Kantslist kõlas ja kõlab weel praegu: „Haridus wõõrutab usust ja jumalast ära.“ Miks nad seda kuulutawad? Ärge koolitage lapsi, sest neist saawad jumala salgajad. Kuid ega nad olnud, ega ole nüüdki haritud.

Kui aga neile noortele meestele ja neiudele lähemale astuda, siis leiame kui palju häädusi ja tublidust neade kareda wälimuse taga warjul on.

Ka osa külanoori janunewad parema meelelahutuse järele. Ka nemad tahaks tublideks inimesteks saada, kuid tihti lähewad seepärast raisku, et nad oma noorusе wallatusega ja elujõuga midagi pääle hakata ei oska. Neil puuduwad need, kes neile paremat rada näitaks. Teisest küljest ei luba aga paljuid pappide mõju wana korra harjunud wiisidest ja eelarwamistest lahti rabeleda.

Kõigi puuduste pääle waatamata peame tähendama, et maa noorelsool hää tuum on. Külanoorus ei ole mitte loomu poolest halb, aga ta on harimataks jäänud ülewalpool tähendatud mõjude all, et nooresoo kaswatajad laisa südamerahuga oma kohused täitmata jätawad. Noortele läheb tarwis erilist kaswatamist ja hoolitsemist. Kutsutud ja seatud noorsoo juhid peaksid endid leigusest ja laiskusest lahti ütlema.

Kui meil asja on noorsoo kombete üle kaebamiseks, siis üheks põhjuseks on tingimata see, et kaswatajad-klubiesitajad jne. palgata teeniwad, mis muidugi ka kõige energilisema seltsimehe ära wäsitab.

Ja nüüd kuuldawasti tahetakse ka küla noorsoo lõbustust, „tantsu“ lihtsalt ära keelata. Sarnased mõtteta keelud ei paranda olusid ja noored inimesed leiawad ainult oma lõbustuste plaanilikku tagakiusamist. Seepärast oleks tingimata tarwilik, kui need, kelle käes otsuse tegemine seisab, lõbustuste kaunistamise ja õigele teele juhtimise pääle päärõhku paneks.

Et küla noorsoo teaduse põldu harida ja ajakohaselt wilja kandma panna ja mis sellel põllul teha, ei saa mitte paari sõnaga ära öelda. Pääsihiks olgu noorte ajakiri „Säde“.

Küla noorsoo seltsielu peab tingimata hoopis teiseks muutuma. Kui õpidudel tantsimise ja joomise asemele hariduse nurgad asutada, kus kõikjugu lõbustusmängud asuksid, kus jala wäleduft, käe osawust, jõu rohkust ning keha paenduwust harjutatakse, lauldakse, palli löödakse, meeleterawust proowitakse ning näitemänguisid etendadakse.

Mis ma siin noorsoo lõbustuste uuenduse ja tõstmise kohta ütlesin, seda tuleb ka noorte pidude, riiete, elumaja ehtimise ja tööriistade kaunistuse asjus nõuda. Selleks kõigist peab terwe rahwusline kunst üles ehitatama, mis kaunistaks maarahwa üksluiset elu ning noorte liikmeid teaduse kolde juure sooja kutsuks, aga mitte pappidel endid ära eksitada ei lase.

W. Soiwer.

Oudowa maakonna rahwapidu.

10. mail s. a. pidas Oudowa maakonna rahwapidu korraldaw kommisjon oma järjekordset istangut, kus kindlaks määrati üldmaakonnalist rahwapidu 20. ja 21. juunil läbi wiia.

Niisama seati kokku ka pidu programm.

Rahwapidu algaks laupäewal, 20. juunil kell 6 õhtul järgmise eeskawaga:

1. Awamine Internatsionaaliga, presiidiumi walimine ja terwitused.

2. Kontsert osa. Muusika, üksikute laulukooride ettekanded: a) Sarwe laul, b) Rõõmu laul, d) Sõjameeste laul ja e) Ärka üles ainuja. Soolo numbrid, wiiuli duett, klaweri soolo ja ballett.

3. Näitemäng „Kosjasõit“ laudega 3 waat., A Kitzbergi naljamäng. Muusika sm Rähni mälestuse järele kokku seadnud A. Mahkats.

Puhkepäewal, 21. juunil algab pidu kell 2 päewal.

1. Internatsionaal ühise muusika- ja laulukooride saatel.

2. Kõne ja terwitused.

3. Kontsert osa. Ühised laulukoorid: a) Ei ole unenägu see, b) Nooruse unenägu, d) Koit ja e) Kewade tiitus.

4. Üksikute laulukooride wäljaastumine wõistlustega, millets määrata kolm auhinda: 1) Punane lipp, 2) Lenini kirjanduse kogu ja 3) tiituskiri — adress. Auhinna wäljaandmiseks kommisjon määrata.

5. Muusikakoorid kõigisuguste mänguriistadega — torupillid, bajanid, kandlid ja muud üksikud mängumehed.

6. Spordi etteasted kreisi ja linna spartaklaste poolt.

*) Mõttewahetuse järjekorras. Toim.

7. Näitemäng: „Eesti burjuid põrgus“, lauludega. Leningradi Haridusmaja kirjandusringi koktuseatud.
8. Lõpusõna.

Pääle selle on määratud aias mängud waheaegadel:

1) Kausilöömine, 2) wõidujooksmised — kotis ja kolme jalaga, 3) naljalaulud, 4) jõumehed, 5) nööri pääl kõndija, 6) kunstimehed, 7) käsitöö näitus, 8) diagrammid ja seinalehed, 9) rahwamängud. Aias mängib muusika.

Laulukooride eelproowid määrati kindlaks laupäewal, 20. juunil kell 11 hom. ja puhkepäewal, 21. juunil kell 9 hom.

Pääsetähtede hinnad wõrdlemisi odawad, mis oletada laseb, et kõik oudowlased pidupäewal seda lõbu waatama sõidawad, olgu kas tee pääl wana Mefisto ise ees.

G. Wink.

Leningradi teated.

Uued uulitsate ümbernimetused.

Otsustati uuesti umbes 300 Leningradi uulitsat ja silda ümber nimetada. Uued nimed on kokku kõlastatud Partei ajaloo, Teaduste akadeemia, Wene muuseumi, Puschkini maja ja Teaatri muuseumi ühisel nõusolekul.

Esimeses järjekorras nimetatakse ümber uulitsad tsaari ja usuliste nimetustega ja weel need, mille nimed korduwad mitmetes raioonides, näit. Aleksandri uulitsaid on linnas üle kümne. Selle asemel Moskwa-Narwa raioonis wõetakse enamalt jaolt sääl asuwate wabrikute walmistusharude nimetused: metalli, kummi, keemia ja naha walmistusest. Wolodarski raioonis on pääasjalikult kiu-, paberi ia nafta walmistuse nimetusi.

Rewolutsioonilised uulitsate nimetused on pääasjalikult keskklinna raioonis. Hulk waremalt toimetatud ümbernimetusi muudetakse, sest nad ei wasta ajaloolistele sündmustele.

Lenini nime saab kandma Schirokaja uulits Petrogradi poolel. Traurnaja uulits Ohtas, mis seni Lenini nime kandis, saab oma wana nimetuse tagasi. Suur-Kasatshji põikuulits nimetatakse Iljitshi nim. põikuulitsaks. Wäike-Kasatshji põikuulits W. J. Lenini nimeliseks.

Wassiili saar muudetakse teaduse ja kultuura linnakeseks. Endised numbrilised liinid jääwad esialgul ajutiselt alles, neile täienduseks lisatakse juure uued suurte teadusmeeste ja kunstnikkude nimed. 1. liin nimetatakse Lomonossowi nimeliseks, sest siin olid esimesel Wene akadeemikul oma laboratooriumid. Ülejäänud nimetatakse XVIII aastasaja kunstnikkude: Bruni, Brüllow, Lewitski, Borowikowski, reisija Semenowi-Tjänschanski, keemiker Butlerowi, keeleajaloolase Schahmatowi, matemaatikeri Eileri jne. nimedega.

Krestowski saare uulitsad saawad kandma mitmesuguste spordiharude nimesid: Futbolnaja, Tennissowaja, Gimnastitsheskaja jne.

Paljud uulitsad saawad kirjanikkude ja näitlejate nimed. Niisama antakse uulitsatele rewolutsiooni tegelaste nimed: Iwan Babuschkin, Semen Woskow, Jaan Tomp, M. F. Wetrowa, W. Nogin, Tshudnowski-Galitsh, P. Krapotkin. Jakow Swerdlowi nimi antakse Liteinõi sillale.

Sarnane nimekiri wiiakse lähemal ajal kub. täidesaatwa komitee kinnitusele.

Kergendused kodukäsitöölistele.

Oblasti majanduse nõupidamine tunnistas tarwilikuks wabastada tööstuse maksust kodukäsitöölisi, kes tegemist teewad oma tööga, (ükskõik missugune käsitööstuse haru), kas üksikult ehk tellel on mitte rohkem kui kaks õpilast, kui sellejuures aga tarwitusele ei wõeta mehaanilisi jõumasinaid ehk kui töökodadel ei ole erilisi sisseseadeid.

Majanduse nõupidamine pööras kesskoha poole selle kawa kinnitamiseks.

Kelle kohus on könniteede remonteerimine.

Käesolewal aastal tehakse könniteede paranduse töösid kommunaalmajanduse osakonna arwel ainult tööliste, Wolodarski, Wiiburi ja Moskwa-Narwa raioonides. Kesklinnas ja uulitsatel, mis ei kuulu linna paranduse tööde plaani hulka, lasub könniteede parandamine majawalitsuste õlgadel.

Passid wäljamaale.

Wäljamaa passide kohta on maksma pandud uus maks.

Töölistele ja teenijatele on maks kindlaks määratud 30 rubla, waba elukutsega isikutele 40 rubla ja kõigile teistele 60 rubla. Pääle selle wõetakse 10 protsenti Punaseristi hääks.

Uued „Skorohodi“ jalanõud.

Tööstuse büroo presiidium lubas nahatrustile wõistluseks erawalmistusega sisseseada „Skorohodi“ wabrikus erilist naisterahwaste toredusjalanõude walmistuse osakonda wiimaste moodide järele. Nende jalanõude walmistamine sünnib käsitsi. Uude walmistusse wõetakse esialgul 200 käsitöölist.

Teaater.

Kas teaater ehk ühine kunstiring?

See küsimus on alaliseks waielusaineks Haridusmaja teaatri tegelaste keskel. On palju poolt ja wastu räägitud, teaatri töö ise on selle all suuresti kannatanud. Nüüd esineb tulewal teisipäewal jm. W. Rätsepp referaadiga selle aine üle Haridusmaja teaatri liigete koosolekul. See aine peaks meie teaatri sõpru niiwõrd huwitama, et ka wäljastpoolt teaatri tegelast osawõtjaid sellele koosolekule ilmuma peaks, mis läbirääkimised seda huwitawamaks ja mitmekesisemaks muudaks. Sel koosolekul peab ka teaatri juhatus selgusele jõudma, misjuguses sihis tuleb teaatri tööd tulewasel hooajal juhtima hakata.

Sarto.

Sport.

Rahwuswahelised wõistlused.

Hiljuti lõppesid suured rahwuswahelised asjaarmastajate maadlejate wõistlused Soomemaa ja S. R. W. Liidu wahel.

Esimesed auhinnad said:

„Sulgkaalus“ Sirotin (Kiiew), kõige kergemas kaalus Gustaw (Moskwa), kerges kaalus J. Kotko (Leningrad), keskkaalus W. Kokkinen (Soome), poolraskes — K. Puranen (Soome) ja raskes kaalus — Poksen (Soome).

Auhinnad said:

1. auhind: O. Lassinen (Helsingist).
2. „ W. Kokkinen (Helsingist).
3. „ Puranen (Jakobstadt).
4. „ Ponsen (Rauma).

Kõik neli on Soomemaa tööliste spordi organisatsioonide liikmed.

Algab „pleekimine“.

Päikesepastelised ilmad andsid spartaklastele wõimalust „pleekimisega“ algust teha. Kõik päikspaistelised kohad, eriti saartel, ja ka katustel kasutatakse päikesewanni wõtmiseks. Kewadise päikese elaw jõud, kui füüsilise kultuuri alus, kasutatakse ära sel hooajal täielt.

„Spartakuse“ pühad.

Leningradi füüsilise kultuuri kubermangu nõukogu kinnitas „Spartakusele“ kolm pidu. Pidupäewadeks arwatakse „Spartakuse“ kolmas aastapäew (29. juuli), noorsoo päew (6. septembril) ja oblasti olümpiaada. Füüsilise kultuuri kubermangu nõukogu käsutusel töötab teaduslik-tehniline komitee laialdase programmi wälja neile pidudele.

Kehalist kultuuri külasse.

Kubermangu täidesaatwa komitee otsus, organiseerida waldade juure kehalise kultuuri nõukogud, on sammuks juhtida kehalist kultuuri talupoegade juure.

Kehalise kultuuri nõukogud organiseeritakse waldade täidesaatwate komiteede juure kui alaline kommissjon.

Nõukogu koosneks — üks esitaja walla täidesaatwast komiteest, siis W. K. P. ja W. L. K. N. Ü. walla komiteest, kohalikust ametühisuse organisatsioonist, walla inspektorist, kohalikust arstist ja lähemal ajuwast spordiringist.

Kergesport.

Käesolewal suwel teewad kergespordiga tegemist 10 tuhanded spartaklased. Kergesport (jooks, hüpped, raskuste tõstmised ja heitmised) annab spordiarmastajale õige kehalise arenemise ja tarwilikud elulised omadused: nagu hingamise, kõwa südame, wäljakandwuse, oskuse jooksmises hüppamises jne.

Kergesportdi põhialus on jooks, mis jaguneb 60—600 meetrini, 1000—3000 meetr., marathoni jaoks kuni 40 kilomeetr.

Kergesportdiga on soowitaw kõigil tegemist teha, nii mees- kui naisterahwastel, waatamata wanaduse pääle.

Timukate Eestist.

Eesti nurub Ameerikast laenu.

Eesti walitsus nurub praegu Ameerikast laenu. Sel puhul seletas Eesti saadik Washingtonis A. Piip ajalehe „A. Eestlase“ sõnumisaatjale, et Eesti oli Ameerikale wõlgu 15. now. 1924 a. — algwõlg 13.999.145 dollarit ja juurekaswanud protsente 3.478.510, kokku 17.488.685 dollarit.

Spekulantide arw kaswab Eestis.

Spekulantide arw kaswab järjest Eestis. Kuna 1920 a. oli äriliste ettewõtete arw Eestis 10.000, oli neid 1922 a. 11.365 ja 1924 a. koguni 11.867. Nagu sellest näha, on spekuleerimise kaldawusi Eesti kodanlusel rohkesti.

Kui palju kaalub eestlase pääaju.

Dr. Madisson on Eestis eestlaste pääajusid kaalunud ja leidnud, et keskmine meesterahwa pääaju kaalub 1413 grammi, naisterahwal keskmiselt aga 1271 grammi. Selle mõõtmise kaudu püüab dr. Madisson näidata, et eestlase pääaju teiste Euroopa rahwaste pääajust taha ei jää.

Muusikariistade sissewedu.

Muusikariistade sissewedu on wõrdlemisi kaunis suur. 21923—24 a. weeti wäljamaalt muusikariistu Eestisse üle 73 miljoni Eesti marga eest, nende hulgas klawerisi 11 miljoni eest. Eestis walmistati samal ajal muusikariistu 6 miljoni marga eest, nende hulgas klawerisi 5 ja poole miljoni marga eest.

Ohwrite arw kaswab järjest.

Mai algul mõistis sõjaringkonna kohus Tallinna töölise Alfred Stammi 7 aastaks sunnitööle. Teda süüdistati kommunistlikust liikumisest osawõtmisest, kuna tema korterist läbiotsimisel leitud pakk „Kommuniste“.

Harju pank pankrotis.

Üks suurematest Tallinna pankadest — Harju pank — on enese maksuwõimetuks tunnistanud ja rahaministeerium on panga tegewuse likwideerimiseks poolda-jate kogu määramud. Panga juhatus seletab pankroti jäämise kohta:

„Pikaajaliseks muutunud laenude tagasisaamine ja panga saadud kahjud mõjusid takistawalt panga tööle, sellele järgnes hiljuti awalikuks saanud meie panga kauaaegse kassahoidja kuritahtline raha kõrwaletoimetamine, mis asjaolud kokku muutsid seisukorra raskeks, nii et pank, kes ilma reserwideta töötas, oma kohustustele wastu tulla ei suutnud ja sunnitud oli hoiusummade täiel määral wäljamaksmist katkestama, mis muidugi paanika wälja kutsus.“

Nii on siis üldine olukord ja ametniku warguseid ühiselt mõjunud selle rahaasutuse langetamiseks.

Teadus ja tehnika.

Pidalitõbe arstimine Ameerikas.

Ameerika lehed toowad kõmulise uudise, et Carville hospidalis, Loisiana osariigis, on 4 pidalitõbist terweks arstitud. Ameerika laewastiku ülemarst Cumming on seletanud, et haigeid on arstitud Röntgeni ja ultrawiolett kiirtega ning naha alla pritsimistega. Terwe aasta selle järgi, kui haige on tunnistatud terweks, allub ta weel bakterioloogilisele uurimisele. Kui selle aja jooksul selgub, et koleda haiguse pisielukad on kehas täiesti häwinenud, saab terweksarstitud luba haigemajast lõpulikult lahkuda. Lubale kirjutawad alla kolm arsti.

Teade pidalitõbiste terweksarstimisest lagunes Uhisriikides suure kiirusega laiali. Kõigilt poolt woolawat pidalitõbiseid Carville haigemaija kokku, kuid ruumipuudus ei luba kõiki wastu wõtta. Inglise teaduse mees Dr. George King leidis Indo-Hiina põlistest metsadest tundmata puu. Pärismaalased nimetawad seda „taraktogenoseks“ ja seletasid, et selle puu wili olewat kasulik pidalitõbe arstimisel. Küsimuse selgitamiseks sõitis Indo-Hiinasse eriline Inglise-Hiina uurimise salk. Mõned teadlased ajasid Molokola saarele, kus pidalitõbi on eriti laialilagunenud. Pidalitõbewastase puu wiljaga tehtud katsed andsid üllatawaid tagajärgi. Teadlastel läks korda üle 200 pidalitõbise terweks arstida. Nüüd on Uhisriikides üleswõetud „taraktogenose“ ümberistutamise küsimus Ameeritasse. Selleks kawatsetakse asutada erilised kaswatused. Kas läheb korda puud akklimatiseerida, ei ole weel teada. Samuti selgub alles 8—10 aasta pärast, kas puu hoiab uues kliimas oma senised omadused alal.

Väikese temperatuur.

Missugune temperatuur ehk kui suur kuumus walitseb päikese pääl, selle kohta seletab kuulus Inglise astronoom Eddington järgmist:

Juba wanad uurijad arwasid, et temperatuuri kõrgus päikese wälimisel kehal 5—6 tuhande kraadini tõuswat. Eddingtoni arwates kõrgeneb see kuumuse määr hüppeliselt ja päikese südames tõuseb kuumus Gigantse arwuni — 40 kuni 50 miljoni kraadi kuumust Celsiuse järele. Niisuguses kuumuses ei wõi püsima jääda mitte üksi kõwad ja wedelad kehad, waid ka gaasisarnased kehad. Kõige peenemad elementide osakesed, mis on gaasisarnases seisukorras, lagunewad ja nende atoomidest jääb järele ainult nende päris tuum ehk tera. Need terad ühtiwad ja moodustawad omapärase gaasiwormi, mis ei esine kõwa kehana harilikus mõistes, aga kõwemana platiinast.

Eddingtoni seletuse järele koosneb päike sellest kõwast osast, mida ümbritseb kuumunud gaasiide kogu ja hiilgaw gaasiide ssäär.

Muinasjutuline lennukiirus.

Prantsuse lendur Bonnet saawutas oma „S. J. M. B.“ ühepinnalisel lennukil läinud aasta lõpul lennukiiruse tunnis 448 kilomeetril 170 meetrit, mis peaaegu 125 meetrit ühes sekundis on. See on Euroopa rekord Ameerika üle. Ainuke paha on, et Bonné maandumine suure kiirusega sünnib (130 klm. tunnis), mis suurt maandumisetwälja (3 klm.) nõuab; kuid seda pahet tahab lendur parandada. Prantsuse walitsus on lennumasina konstruktorile 140.000 ja lendurile 60.000 franki autasu määranud.

Nagu näha on lähemal ajal oodata weel muinasjutulisema kiiruse saawutamist, sest kui kuulduseid õiged, olla Fokkeri firmal Hollandis korda läinud lennukit konstrueerida, mis katsetel 500 kilomeetrilise kiiruse tunris lennanud.

Pääle selle ollakse Ameerikas palawikusarnaselt tegewuses, et Euroopa kiirusrekordi ära wõita ja Ameerikale tema endist üleolekut tagasi saada.

Mitmesugust.

Kerjuste „ülikool“.

Waewalt on ilmas teist linna, kus oleks niipalju kerjuseid, kes püüawad äratada mõõdaminejates kaastundmust, kui New-Yorgis. Ametliku statistika järgi ulatab nende arw 50.000 pääle. Kuid ainult wäike osa, mitte üle 10 protsendi on tõesti waesed ja olenewad kaastundlikkude inimeste hääst südamest.

Uulitsa kerjus elab New-Yorgis mõnusalt ja lõbusalt. 90 protsenti lombakaid, pimedaid, kurttumme, jalutuid ja käsituid on harilikud kelmid, kes oskawad mõõdaminejaid petta. Nende päewane teenistus on 8—10 dollarit. On pimedaid uulitsa muusikamehi, kellel on pankades arwed, mis wõimaldawad neil suwekuudel toredates kurortides suwitamas käia. Muidugi saawad nad kurortides nägemise äkki tagasi. Teistel jälle on New-Yorgi rikastes raioonides oma majad, kust nad hommikuti lähewad kaltsudes „tööle“. Ohtud saadawad need kerjused mõõda öölokaalides.

Hiljuti wangistati New-Yorgis lombak, kes kerjas teaatri ees armuandeid. Salapolitsei ametnikud pidasid ta kinni uhkes restoraanis wiiendal awenüül. Riietatud suurepärasesse ülikonda peenest Inglise kalewist, istus ta toredal tugitoolil, jõi Türgi kohwi ja suitsetas Hawanna sigarit. Ukse ees ootas teda uhke auto, milles ta sõidutati politseisse.

New-Yorgi „kerjused“ tunnewad oma asja suurepäraselt. Hiljuti tuli awalikuks kool, midagi kerjuste ülikooli taolist, kus õpetati mehi ja naisi simuleerima end kurttummadeks, pimedateks ja jalututeks, et äratada mõõdaminejates kaastundmust. „Ülikoolis“ luges kolm professorit korrapäraselt „loenguid“, kuulajad maksid õperaha ja mõned kuud pääle kursuste lõpetamist professoritele „teenitud“ rahast protsente. Wangistati nii algupärase ülikooli kuulajad kui „porfessorid“.

Surem osa walekerjuseid on Euroopa emigrandid ja Lõuna-Ameerika õnnekütid, kes tahawad kergelt raha teenida. New-Yorgi politsei kuulutas nende wastu wälja sõjakäigu.

Juriidiline abi.

Küsimus nr. 183. Wallas pandi metsawahi kohale suurtalukoha jõukas peremees. Tööta kehwikud, kes metsawahi kohta eneselе soowiwad, seda eneselе ei saanud. Kas on säherdune teguwiis õiglane? Kui ei ole, siis kuhu tuleb ses asjas pöörata?

Wastus: Kui metsawaht wõeti ametisse ja rikuti töökaitse seadust ehk kollektiiwlepingut, andke kaebtus töökaitse inspektorile ehk wastawasse ametiühisusesse sisse.

Küsimus nr. 184. Läinud sügisel sõitsin Oudowa kreisi koolitööliseks. Oudowa haroſakond andis minule ajutise isikutunnistuse kolme kuu pääle. Wallas selle tähtaega enam ei pikendatud ega antud ka uut asemele. Elan praegu piriäärses wöös ilma isikutunnistuseta. Kuhu poole selle saamiseks tuleb pöörata?

Wastus: Kui wald isikutunnistust ei pikenda, siis pöörake kreisi hariduse osakonna poole teadaandega, et see teile wastawa tunnistuse saadaks. Teie olemasolewate dokumentide põhjal pöörakekohalikku miilitsasse isiku (elamise) tunnistuse wäljaandmiseks.

Küsimus nr. 185. Minule anti kreisi toitlus osakonna poolt 1919 aastal kaalud weski jaoks tarwitada, milliseid tarwitasin kuni praeguse ajani, keegi neid ei ole nõudnud. Nüüd nõuab kooperatiiw kaalud omale ilma mingisuguse ettekirjutuseta. Kas olen kaalud kohustatud wälja andma wõi on need aja iganemise järele weskile jäänud?

Wastus: Kui kaalud anti teile tarwitada ilma tähtaja kindlaks määramata ning kui on mööda läinud seſt ajast kolm aastat ei ole neil kaalusi õigus tagasi nõuda. Mis puutub kooperatiiwi nõudmisesse kaalude asjus, siis ei ole kooperatiiwil õigust kaalude wäljaandmist nõuda.

Küsimus nr. 186. Kui on raiooni kooperatiiwil suuremad sammad rahalist puudujääki teadmata põhjustel. Kas on õigus siis raiooni kooperatiiwil küla kooperatiiwilt osa seda summat nõuda, kui küla kooperatiiw raiooni kooperatiiwile wõlgu ei ole.

Wastus: Raiooni kooperatiiwil ei ole mingisugust õigust teadmata põhjustel puudujäägi summat küla kooperatiiwilt nõuda.

Küsimus nr. 187. Riiklik maks on elusa loomaga maksetud. Loom kaalus rohkem, kui oli waja maksta. Ulelüga maksetud osa lubati tagasi anda, kuid pole midagi saanud.

Tunnistuse sain 1923 a. kreisist selle pääle, et on ette makstud. Nüüd aga ei rehkendata seda teise aasta maksu ette.

Wastus: Pöörake küsimuse lahendamiseks walla maaosakonna poole, kui wiimane wastu tulemata siis kreisi.

Küsimus nr. 188. Olen põllumees. Minul on kolm tiinu maad. Töötan ilma wõõra tööjõuta. 1914 a. töötasin 2 tiinu maad oma põlluserwast 30 sülda eemal wõsastikust ülesse. Külwasin heina pääle. Maksin selle eest ka põllumajanduse maksu.

1921 a. hakkas metsawalitsus renti nõudma, kui metsa tagawarra kuuluwast heinamaast, ka kündmine keelati. Heinamaaks olen rentinud iga aasta. Kas wõin seda kahte tiinu, kus pääl elan 1914 a. saadik metsa tagawara alt wälja nõuda ja weel rohkem, mis wõsastiku all seisab. Kuidas seda teha?

Wastus: Kui teie seda kahte tiinu maad kasutasite 22. maini 1922 aastani, siis maa seadustekogu kodeksi päätükk 141 põhjal kuulub see teile, ning kui teie õigusi rikatakse, wõite kaebada kreisi prokurörile. Kui aga teie 22. maini 1922 maad ei olnud, siis pöörake kubermangu maa osakonda palwega, et abinõud tarwitusele wõetakse ja see maatükk metsa walitsuse tagawarast teile wälja eraldatakse. Metsa seadustekogu päätükk 2 põhjal ning teile antakse.

Küsimus nr. 189. Kas on õigus pojal wanemate waranduseſt osa saada, kui ta kolmekümne eluaastani kodus tööd on teinud, siis aga naise wõttis ja naise kohu elama asus, kuid siiski wanemaid igakülgselt töödes ja ehituste juures on aidanud. Siis tuli aga õde, kes mõned aastad juba mehel oli olnud ja oma waranduse jao kätte saanud, ajutiselt wanemate juure elama. Isa suri aga äkitselt ära, ei saanud mingisugust testamenti järele jätta. Õde tarwitas aga seda juhust ja ütleb, et see warandus ja kõik hooned tema omad olla, selle pääle waatamata, et mul 11 hingeline pere on ja puudust kannatan.

Wastus: Sel ei ole midagi tähtsust kui isa ära suri ja testamenti järele ei jätnud. Teie wõite seaduse põhjal osa warandust omale nõuda.

Küsimus nr. 190. Kas on amnestia olnud mööda läinud sügisel nendele, keda süüdistati nõukogude wastalises tegewuses ja saadeti kolmeks aastaks Uurali asumisele. Üks aasta ja kolm kuud on ta juba ära olnud. Kas niisuguste isikute kohta on amnestia üldse olemas?

Wastus: Amnestiat asumisale wäljasaadetutele ei ole üldse olnud. Teatage misjugune orgaan ja misjuguse nõukogulise wastase tegewuse eest teie mees wälja saadeti.

Küsimus nr. 191. Elan asuniku koha pääl juba 20 aastat. Olen wana ja töötu. Elan oma haiglase naisega. Kolm aastat oli wiljaikaldus, ei saanud seemetki kätte. Nüüd nõuab kohalik wõim minu käest seemet tagasi, mis oli kahel aastal wõetud ja trahwiwad mind pääle selle weel wiie rublaga ning nõuawad ühtlasi maa põhimaksu. Kuid mul pole kuidagi wõimalik maksta. Kas on wõimalik saada maksust wabastamist. Kuhu palwega pöörata?

Wastus: S. N. W. Liidu kesktäidesaatwa komitee ja rahwakommissariaadi nõukogu otsuse põhjal täiendawast kergendusest talupoegadele, põllumajanduse ja seemne laenude wõlgade äramaksmise kohta (Вестн. Леннигр. Совета № 22—24 г.) arwatakse seemnelaenud, mis kuni sügiseni 1921 aastal saadud, maha.

Tähendatud otsuse punkt 3 põhjal on S. N. W. Liidu kesktäidesaatwa komitee otsuse päätükk 3 põhjal 27. juul. 1922 a. moodustatud eriline kommisjon, kes osaliselt wõib wähendada seemnelaenu wõlgasid 1922 a. kewadest alates neile, kes raskelt kannatada saanud nälja läbi, niisama ka kehwematele talupoegadele, niisama wõib ka see kommisjon pikendada seemnelaenu tagasimaksmise tähtaega kuni sügiseni 1923 aastani.

Seemnelaenud, mida saadud sügisel 1925 a. peni (trahwimaksu) juure ei arwata.

Küsimus nr. 192. Minul on juustutöök. Töötan ühe õpilasega. Õpilane on ametiühisuse nõusolekul kolme aasta pääle wõetud. Nõukogu walimistel ei olnud minul häälеõiguſt, milleſt alles siis teada sain, kui walimised mööda olid.

Nõukogude ümberwalimistel ei olnud ka häälеõiguſt, milleſt teada sain õigel ajal. Andsin kaebtuse walimise kommisjonile sisse, kus näitasin, et häälеõiguseſt äraütlemine ei wasta seadusele. Kuni ümberwalimisteni ei saanud mingit wastuſt. Andsin protesti walimise kommisjoni — wastuſt saanud ei ole.

Mida teha oma õiguste kättesaamiseks.

Wastus: Pöörake kubermangu täidesaatwa komitee presiidiumi poole, ja tähendage, et teie olete kaebtuse walimise kommisjonile sisse annud, kuid senini wastuſt saanud ei ole.

Küsimus nr. 193. Isa suri ära. Temal oli oma ostetud krunt, mida ta üks aasta warem ära jagas tunnistajate juuresolekul ja testamendi tegi. Maa jagas poja ja tütarte wahel ära.

Tütred said 5 tiinu hinge pääle, aga maja ja muud kraami jättis pojale. Kuidas wõiwad lapsed seda kätte saada.

Wastus: Teie küsimus on wäga segane. Teatage, kelle käest tahate teie tagasi saada waranduſt, misjugused lapsed seda soowiwad, milles seisab waranduse pärimine ja mil aastal suri isa.

Kirjawastused.

L. Pojapoeg. Eesti Haginskis. Et usumehed kõnelewad ühte ja mõtlewad teiſt, on täitsa loomulik. Kohalikud organisatsioonid (klubi jne.) peawad jehowa jüngritööle wastu seadma kultuur-haridusliku töö wõerinna.

Ajalehes peab usumehe tööd rohkem põhjalikumalt paljastama kui teie seda oma sõnumis teete.

Asunik A—r, Tikopesas. Tooge faktid mitte õige seemnewilja ärajaotmise kohta. Tooge nende samogonni „wabrikantide“ nimed ette, kes seemnewilja said.

Piduline, Saamara kub. Meie ei saa mahutada pikke sõnumeid ja peame kärpima. Meil ei tule mitte üksi lühendada sõnumeid, waid paljuidki tarwitamata jätta.

„Õppurristipoeg“, Pugri asunduseſt. Et kooliõpetaja kod. Tuur takistab ühiskondlikku ja muuseas ka noorte tööd, ei ole undis. Teie kirja saatsime kubermangu haridusosakonda.

Teadaanded.

Esmaspäewal, 18. mail kell 8 õhtul peetakse ära Petr.-Wiiburi poole klubis ülelinnaliſe pidu organiseerimise (31. mail) ühine koosolek. Koosolekule palutakse ilmuda järgmiste klubide esitajaid: Haridusmajaſt, E. T. U., L. T. K. ülikooliſt, Lenini nim. lastemajaſt, pääle selle weel seltsimehi: Teiter G., Nirk, Rammus ja Karpa.

Klubi juhatus.

Teisipäewal, 19. mail kell 8 õhtul on Haridusmaja laulukoori üldkoosolek ja harjutus. Kutsutakse osa wõtma endiſed ja uued lauljad. Organisaator.

Kolmapäewal, 20. mail on Haridusmaja kirjandusringi koosolek, milleſt kõiki seinalehe kirjasaatjaid osa wõtma kutsutakse. Algus kell 8 õhtul. Organisaator

---

Oudowa maakonna üldkreisiline rahwapidu peetakse ära 20. ja 21. juunil Oudowa linnas, Suwe teatri ruumides.

Et pidu eeskawa lõpulikult kokku seada ja tarwilisi korraldusi teha, selleks peawad kõik õpetajad ja punaste nurkade juhatused teatama Oudowa haridusmaja juhatusele mitte hiljem 1. juuni s. a., misjugused ringid ja kui palju tegewaid liikmeid rahwapidule sõidab ja misjuguse eeskawaga.

Rahwapidu korraldawa kommisjoni nimel
G. Wink.

Haridusmaja teatri harjutuste järjekord.

Puhkepäewal, 17. mail.
kella ½11—½1 Häälepaneku kursus.
„ ½1—½2 Rütmika kursus.

Teisipäewal, 19. mail.
kell 8 õhtul. Loeng „Teaater ehk ühine kunstiring“, läbirääkimistega. (Osawõtt kõigil teatri liigetel sundusliк. Kutsutakse ka teisi loengust osawõtule).

Kesknädalal, 20. mail.
kell 8 „Lõbus talupoeg“.
Wast. instr.-organisaator.

Täna teatrites:

Akadeem. riiklik opperi ja balett teaater
1) „Египетския ночи“ 2) „Жизаль“
Akadeemiline riiklik draama teaater
„Джентельмен“
Akadeemil. riiklik wäikeopperi teaater.
«Танец стрекоза».
Teaater „Юных Зрителей“.
„Гаврош“
Muusikaline komöödia
„Спятельный парикмахер“

Wastutaw toimetaja: K. Treufeldt.
Wäljaandja: Eesti Kirjastuse Ühisus

Leningradi looma=aed

Lenini nim. park. maja nr. 1. Telefon 153-50
läks suwe seisukorda. Loomad on toodud wälimistesse puuridesse.

Praegu jõudsid pärale

Wene Ida=Lapimaalt Põhja pödrad ja Walgest mereſt püütud Gröönimaa hülged.

Loomaſid wõib waadata iga päew kella 11 kuni kella 9. Sisseminek 37 kop. Lastele ja punasewäelastele 21 k. Ekskursioonid on esmaspäew. hinnata, teistel päew. 50 protſ. hinnaalanduſt.

Sm. W. Kingisepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja
Puhkepäewal, 17. mail.
Kino-etendus
Mister Westi juhtumised enamlaste maal.
Ainult üks seans.
Algus kell 8.30 m. õhtul.
Hinnad harilikud.

Sm. W. Kingisepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.
Esmaspäewal, 18. mail s. a. kell 8 õht.
Raisringi järjekordne istang.
Organisaator.

Kuremaa asundus.
Trotski kreisis, Leningradi kub. wõtab „Edasi“ pääle tellimisi wastu.
sm. Leebret.
Punases nurgas ja Rääbise koolimajas kooliõpetaja **Walk.**

Eesti Kirjastuse Ühisuse Põhja=Düüna osakond Opaarinos.

1) Wõtab wastu tellimisi „Edasi“, „Orase“, „Säde“ ja „Põllumehe“, kui ka igasuguse eestikeelse kirjanduse pääle;
2) wõtab wastu Eesti Kirjastuse Ühisuse liikmeid ja liikmemaksu;
3) annab „Edasi“ tellijatele hinnata otsekohest juriidilist abi, annab nõuandeid ja kirjutab maksuta palwetirjasid ja kõiksuguseid järelpärimisi walitsuslikkudesse ja seltskondlikkudesse asutustesse, saadab büroo liikmeid töökidena kohtusse ja teistesse asutustesse;
4) annab seletusi ja nõuandeid kohalikkudele hariduslikkudele asutustele ja haridustegelastele kõikides kultuurhariduslikku elu küsimistes;
5) juhatab ajalehe ringide tööd ja warustab neid tarwiliste juhtnööridega.

On wõimaldatud ajalehtede ja kirjanduse tellimine järelmaksu pääle ja wõlgu.

Kõigis oma elus ettetulewates küsimustes wõib asunik pöörata osakonna büroo poole, kus ta tarwilisi seletusi ja abi saab.

Osakonna büroo juhataja — E. K. U. täieõigusline esitaja K. Walge.
Büroo liikmed: Ed. Uba, M. Eibach, Fr. Runs.
Sekretäär: Osk. Keelus.

Lööta Eesti asunduses
Luuga kr., wõtab **„Edasi“** pääle tellimisi wastu
sm. **R. Mikson.**

Kusnetski haigemaja Kusnetskimöi, 7, telef. 180—52. Wastuwõtm. kõikides spets. professoride ja assistentide poolt kella 10 homm. kuni kella 10 õht. Alalised woodid (naistehaigused ja sünnitamine). Raskejalgsete arstimine. **Unemalel met.** järelwaatamine ja **Sifilis 606 914 tripper** teram ja krooniк. **Jugawõimeline** mass. ja elektris., hambaarstim. ja kunstiline hamb. Arstide kutsum. kodu.

Erihaigemaja, sisemise-, naistesünnitamise-, lõike-, hamba-, turgu-, kõrwa-, nina- ja suguhaigused. **Sifilis** (606—914), **tripper.** Wastuwõtte tunnid eriaaladel hom. k. 8 kuni õh. k. 9 3. Juuli (end. Sadowaja) uul. nr. 42, Sennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Dr. Grüneberg Wostanije (end. Znamensk.) uul. nr. 2, 25. Oktobri prosp. nurgal, telef. 562-37. — Wastuwõte iga päew kella 9—12 h. m. a kella 4—8 õhtul; naisterahwastele eraldi. Praegusaja arstimisabinõud. **Sifilis** (914 ja t.) ja **tripper** (terawak. ja krooniline). Sugunorgaanide igakülgne arstimine.

Типография Коминтерн, Государственное изд., Екатерингофский пр. 87. — Ленинградский Гублит № 11246.